

ÖREBRO UNIVERSITET

Akademin för humaniora, utbildning och samhällsvetenskap

Huvudområde: pedagogik

Samverkan mellan skola och hem

Ur föräldraperspektiv och lärarperspektiv

Belinda Andersson och Caroline Larsson

Pedagogik med didaktisk inriktning C

Pedagogik C, pedagogik med didaktisk III

Examensarbete, 15 högskolepoäng

Höstterminen 2010

Sammanfattning:

Syftet med denna uppsats är att undersöka lärares och föräldrars uppfattningar om samverkan mellan skola och hem. Vi utgick från våra två forskningsfrågor om *vilka för- och nackdelar det kan finnas i samverkan mellan skola och hem* samt *hur ansvarsfördelningen gällande föräldradeltagande ser ut mellan de olika parterna*. Vår avsikt med undersökningen är att få en inblick i hur föräldrar och lärare uppfattar samarbetet mellan skola och hem.

Ur ett historiskt perspektiv kan vi se att föräldrasamverkan varit ett ämne som diskuterats länge. Resonemang kring hur samarbetet mellan skola och hem bör utformas samt frågor om ansvarsfördelning har förts och detta är något som även diskuteras idag.

Vi valde att utföra vår studie i år 1 där vi gjorde en intervju-undersökning med förutbestämda frågor som vidare ledde till följdfrågor. Vi intervjuade sex frivilliga föräldrar och två lärare med olika utbildning - och yrkesbakgrund. Vårt empiriska material som innehåller våra intervju svar delar vi in i fyra teman: *form och innehåll i skolans verksamhet, möjligheter och svårigheter, samverkan i praktiken samt mål och riktlinjer*. I det sistnämnda temat är endast lärarna intervjuade då innehållet i temat mål och riktlinjer är riktat till lärarens uppdrag.

Vårt resultat visar att föräldrar är nöjda med den samverkan som redan finns men att lärare anser att det kan vara mer samarbete mellan skola och hem. Många av föräldrarna anser att de har mycket inflytande i skolans verksamhet men att de inte känner att de behöver vara särskilt aktiva så länge allting flyter på. Samtidigt säger föräldrarna att tidsaspekten har en stor inverkan på i vilken utsträckning de anser sig kunna vara engagerade i sina barns skolgång. Lärarna däremot menar att föräldrarna skulle behöva visa ett större intresse för barnens kunskapsinlärning och i relation till detta kan vi se att det enligt forskning visar att barn till föräldrar som engagerar sig i barnens skolgång presterar bättre resultat. Därför är ett gott samarbete mellan skola och hem av stor vikt för alla parter.

Förord

Detta är ett examensarbete inom pedagogik med didaktisk inriktning C/III som utförts vid Örebro Universitet under höstterminen 2010.

Först och främst vill vi rikta ett stort tack till de lärare och föräldrar som tog sig tid och ställde upp på våra intervjuer. Ni visade på stort engagemang och intresse vilket inspirerat oss i vår uppsats.

Dessutom vill vi tacka vår handledare Sven-Erik. Utan dig, dina kunskaper och erfarenheter så hade hösten känts mycket lång. Du hjälpte oss igenom våra svåra stunder av hopp och förtvivlan och visade oss hur en handledare bör vara.

Vi tackar även våra familjer och särskilt våra barn som fått stå ut med mycket. C-uppsatsen har tagit mycket av vår tid men ni har ändå visat på gott mod.

Sist men inte minst så tackar vi varandra för ett gott samarbete och för att vi fullföljde vårt examensarbete.

Belinda Andersson och Caroline Larsson

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 INLEDNING	1
1.1 UPPSATSENS DISPOSITION	3
2 BAKGRUND	4
2.1 HISTORISKT PERSPEKTIV PÅ SAMVERKAN	4
2.2 SAMVERKAN I STYRDOKUMENTEN – OLIKA SLAGS STYRDOKUMENT	6
2.3 FÖRÄLDRASAMVERKAN	7
2.3.1 Svårigheter och möjligheter med samverkan	8
2.3.2 Föräldrars engagemang	9
2.4 FÖRÄLDRAKONTAKTER	10
2.4.1 Föräldramötet	11
2.4.2 Utvecklingssamtal	12
2.4.3 Föräldraråd	12
2.4.4 Besök i skolan	13
2.4.5 Skriftlig information/mailkontakt	13
2.5 FÖRHÅLLANDET MELLAN SKOLA – HEM UTIFRÅN FYRA PRINCIPER	14
3 SYFTE/FORSKNINGSFRÅGOR	16
3.1 SYFTE	16
3.2 FORSKNINGSFRÅGOR	16
4 METOD	17
4.1 METODVAL	17
4.2 URVAL	18
4.3 INTERVJUFRÅGORNA	18
4.4 ETISKA STÄLLNINGSTAGANDEN	19
4.5 RELIABILITET OCH VALIDITET	19
4.6 GENOMFÖRANDE	20
4.7 ANALYS	21
5 RESULTAT	22
5.1 PRESENTATION AV SKOLAN OCH INFORMANTER	22
5.2 FORM OCH INNEHÅLL I SKOLANS VERKSAMHET	22
5.3 MÖJLIGHETER OCH SVÅRIGHETER	28
5.4 SAMVERKAN I PRAKTIKEN	31
5.5 MÅL OCH RIKTLINJER	35
5.6 SAMMANFATTNING	36
6 DISKUSSION	38
6.1 FORM OCH INNEHÅLL I SKOLANS VERKSAMHET	38
6.2 MÖJLIGHETER OCH SVÅRIGHETER	41

6.3 SAMVERKAN I PRAKTIKEN	44
6.4 MÅL OCH RIKTLINJER	46
7 SLUTORD	48
7.1 SUMMERING	48
7.2 METODDISKUSSION	49
7.3 FORTSATT FORSKNING	50
REFERENSER	51
BILAGA 1	55
BILAGA 2	56
BILAGA 3	57

1 Inledning

Gunilla Johansson och Karin Wahlberg Orving (1993) menar att allt sedan en obligatorisk skola infördes har föräldrarna varit en viktig del av verksamheten. Under olika tider har samhället på samma gång begränsat föräldrars möjlighet att ha något inflytande i skolan. I vissa tider har föräldrars synsätt på skolan varit något givet, åtskilt från vad hemmet står för, men tidvis har föräldrar ifrågasatt syftet med skolans verksamhet. I Inga Anderssons (2003) rapport *Föräldrars möte med skolan* står det om att olika perspektiv av relationerna mellan skola och hem är något som man de senaste 15 åren börjat intressera sig för.

Det finns inte många studier enligt Andersson (2003) som berör den ”vanliga” gruppen föräldrar i skolan utan de flesta studier vänder sig till föräldrar till t.ex. funktionshindrade barn eller barn med olika svårigheter. Inga Andersson (1996) menar att samarbetet behövs i synnerhet när det uppstår olika hinder i skolan för eleverna men hon betonar även vikten av ett gott samarbete när det går bra för eleverna. Mer forskning kan enligt Andersson (2003) genomföras gällande samverkan¹ mellan skola och hem även när det går bra för eleverna och inte bara när det uppstår problem.

Intressenter har under olika tider försökt lyfta fram annorlunda tankegångar ur olika perspektiv gällande samarbete mellan skola och hem. I och med införandet av bland annat läroplaner så har samverkan mellan föräldrar och skola framhållits som en viktig del av skolverksamheten. Det framgår klart i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo94, att skolans uppdrag ska ske i samverkan mellan föräldrar och lärare och i samarbete mellan skola och hem. Enligt Lpo94 innebär samarbetet mellan skola och hem att skolpersonal tidigt försöker skapa ett tillits- och förtroendefullt samarbete med föräldrar. Båda parter har ett gemensamt ansvar för elevernas skolgång och ett tidigt samarbete kan bidra till att skapa bra förutsättningar för fortsatt utveckling och lärande hos eleverna. Detta fick oss att fundera över hur samverkan hem och skola tar sig uttryck inom skolans ramar utifrån två perspektiv, lärarnas samt föräldrarnas. Agneta Nilsson (2008) skriver i antologin *Vi lämnar till skolan det käraste vi har* om en internationell forskning som åskådliggör föräldrars förväntningar och engagemang på sina barns arbeten i skolan.

¹ Med begreppet samverkan avses här ”gemensamt handlande för visst syfte”(www.ne.se)

Nilsson (2008) betonar även vikten av ett gemensamt förtroende mellan föräldrar och skola för att elever ska ha framgång i skolan. Författaren menar att det kanske inte bara handlar om att föräldrars delaktighet i skolan är viktig utan *på vilket sätt* föräldrar och skolpersonal tillsammans kan utveckla ett samarbete som kan gynna elevers lärande. Erfarenheter och upplevelser både i skolan och i hemmet präglar barnen och det är därför viktigt att lärare och föräldrar samarbetar som utbildare och fostrare.

Enligt läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, ska föräldrar även ges möjlighet att ha inflytande och att kunna påverka skolverksamheten. Skola och hem bör stödja varandra och genom samverkan se till att göra tiden i skolan så ändamålsenlig och fungerande som möjlig. Samarbetet med föräldrarna är enligt Inga Andersson (2004) mycket viktigt då de som regel är de viktigaste personerna i barnens liv. Nilsson (2008) visar på att ett aktivt föräldradeltagande främjar elevers lärande. Om man tidigt öppnar för ett gott samarbete så främjar detta ett framtida samarbete mellan skola och hem. Att föräldrar är en viktig del i sina barns skolgång visar tidigare forskning men Nilsson (2008) menar att man även bör studera hur och vilket sätt samverkan bör se ut mellan skola och hem.

Vi har under vår utbildning inte fördjupat oss nämnvärt i ämnet samverkan skola och hem så därför vill vi fördjupa våra kunskaper inom detta område. Ett av våra stora intressen som nyblivna lärare bygger på att försöka finna olika arbetssätt att motivera lärare och föräldrar att gemensamt kunna arbeta för våra elever och barn. Genom erfarenheter från verksamhetsförlagda utbildningar (VFU), tidigare arbeten inom förskola/skola samt genom egna barn i barnomsorgen och skolväsendet har vi personliga erfarenheter från vår egen skolgång samt av föräldraperspektivet och lärarperspektivet. I vår kommande undersökning tror vi med fördel att vi kan dra nytta av våra tidigare erfarenheter. Med denna studie vill vi undersöka samverkan mellan skola och hem dels ur föräldraperspektiv och dels ur lärarperspektiv. Vår undersökning har vi begränsat till år 1 på en skola i en mellansvensk stad därför är resultatet gällande för de lärare och föräldrar som deltagit i studien. Vårt syfte med studien är att undersöka samverkan mellan skola och hem och därför har vi valt att lägga fokus på lärares och föräldrars uppfattningar kring samarbetet.

1.1 Uppsatsens disposition

De avsnitt som belyses i uppsatsen är samverkan och arbetet kring samarbetet mellan skola och hem. För att förtydliga detta så beskrivs samverkan först ur ett historiskt perspektiv, detta ger en inblick i hur samverkan kunde fungera utan styrdokument. Efter detta belyser vi samverkan utifrån olika styrdokument.

Vidare presenteras forskning kring föräldrasamverkan samt olika kommunikationsformer, innehåll, tillvägagångssätt, svårigheter och möjligheter och syftet med föräldradeltagande. Sedan följer en redogörelse för vilken teoretisk utgångspunkt vi använt oss av för att skapa oss en större förståelse för samverkan mellan människor. Efter detta presenteras den empiriska undersökningen där vi redovisar vårt metodval för att komma fram till vårt resultat. Frågorna i resultatkapitlet presenteras och redovisas gruppvis för att få fram en tydlig struktur. Detta leder fram till en diskussion där vi reflekterar över resultaten i relation till vad tidigare forskning visat och försöker finna olikheter och likheter med vår studie.

2 Bakgrund

I detta kapitel presenteras tidigare forskning, studier och rapporter och relevant forskning kring samverkan som vi valt att lägga fokus på i vår studie. I Lpo94 poängteras det tydligt om samarbetet mellan hem och skola. Avsnitten nedan är relevanta för vårt syfte och våra forskningsfrågor.

2.1 Historiskt perspektiv på samverkan

Nedan presenteras utvalda delar av den historik som finns kring samverkan mellan skola och hem. Före införandet av den obligatoriska folkskolan var det i första hand hemmen som ansvarade för barnens undervisning, uppfostran och folkbildning (Johansson & Wahlberg 1993). När 1842 års folkskolestadga kom hoppades man på att skolan skulle bidra till en stabilare grund för folkets fostran. Till följd av detta ansåg sig hemmen ”befriade” från ansvaret att stå för barnens första undervisning dock förekom hemundervisning fortfarande. Under en inspektionsperiod 1867 verifierades det att föräldrar inte var tillfredställda med den nya folkskolan. Därför kom frågan om en reglering av själva undervisningsverksamheten att ställas i fokus och resultatet av detta blev 1897 års folkskolestadga. Detta innebar för första gången bland annat ett stadgande om att införa kommunala folkskoleinspektörer.

I och med införandet av den obligatoriska folkskolan menar Johansson och Wahlberg (1993) ”att samhället formellt kom att ta över en del av ansvaret för barnens uppfostran och undervisning” (Johansson och Wahlberg 1993, s. 21). Detta väckte starka känslor hos en del föräldragrupper som behövde ha barnen som arbetskraft. Oftast riktade sig föräldrarnas kritik emot innehållet i undervisningen och lärarna hade klagomål på föräldrar som inte brydde sig om sina barn. Vidare fanns oro hos lärarna att en del föräldrar lämnade över allt ansvar till folkskolan gällande fostran och undervisning (Johansson och Wahlberg 1993).

I boken *Föräldrakontakt – en bok om att skapa, behålla och utveckla ett gott föräldrasamarbete* så går det att läsa att många föräldrar förr ansågs av lärarkåren som bakåtsträvande och okunniga (Flising, Fredriksson, & Lund 1996). Johansson och Wahlberg (1993) menar vidare att vissa lärare redan för cirka 150 år sedan ansåg att föräldramöten kunde vara ett sätt att påverka föräldrar och hjälpa dem att få ett ökat förtroende för skolan.

I skolan diskuterades framförallt formerna för samarbetet mellan skolan och hemmen rådande innehållet i undervisningen men ett stort hinder i samarbetet var föräldrarnas okunnighet och likgiltighet. Ansvarsfördelningen angående undervisning och fostran har varit en central fråga över tid sedan 1842 års folkskolestadga. 1919 års undervisningsplan kom att gälla fram till 1955 och detta var kanske den viktigaste händelsen ifråga om skolans inre arbete. Innan fanns rekommendationer hur folkskolans undervisning skulle utarbetas men de kom nu att ersättas av ett styrdokument som skolorna var tvungna att följa.

I 1940 års skolutredning skriver man att ett solidare samarbete mellan skola och hem började ta form och föräldrarnas betydelsefulla roll i skolan lyftes fram. Under 1950-talet tog en ny undervisningsplan form som innehöll specificerade direktiv angående samarbete mellan skola och hem (Johansson och Wahlberg Orving 1993). I 1955 års utbildningsplan går det att läsa följande gällande samarbete mellan skola och hem:

Om på lämpligt sätt en personlig kontakt mellan lärare och föräldrar åstadkommit, kan ofta missförstånd skingras. När svårigheter av en eller annan art visar sig i fråga om en elevs uppförande eller sätt att sköta skolarbetet, kan läraren då lättare komma i förbindelse med hemmet för att så vitt möjligt få orsakerna klarlagda. Hänsyn till egen prestige får inte bli bestämmande för lärarens uppträdande i dylika situationer.

(<http://www.foraldralliansen.nu/teman/foraldrainflytande2.html>)

Under nästkommande decenniet kom de två första läroplanerna, Lgr 62 och Lgr 69.

Där beskrivs mer ingående *hur* samverkan skulle gå till men främst *att* det skulle finnas ett samarbete mellan skola och hem. Under 1970-talet så tillsattes en utredning, SIA (skolans inre arbete), som lyfte fram nödvändigheten av samarbete mellan skola och hem och föreslog att det skulle utvecklas ytterligare (SOU 1974:53).

Samtalet blev under 1980-talet den främsta kontakten mellan skola och hem då även en ny läroplan kom, Lgr 80. Flising m.fl. (1996) menar att föräldrarna numer förväntas av skolan att ta mer plats och på så sätt kan ansvaret för barnens skolgång fördelas mellan skola och hem. Avgörande för möjligheterna att barnen ska lyckas i skolan är ett visat intresse och engagemang från föräldrarna kring barnets skolgång. Det är nödvändigt att gemensamt diskutera hur hemmen och skolan ska samverka och komplettera varandra då ett samarbete mellan föräldrar och lärare påverkar barnen (Flising m fl 1996).

Lars Erikson (2008) säger att föräldrainflytandet och dess påverkan framhålls i den nya läroplanen som kom 1994 (Lpo94) och en bidragande orsak är att utbildning blivit mer en individ- och familjeangelägenhet och på så sätt har föräldrarnas position stärkts. Utifrån denna historiska överblick har vi valt att vidare presentera hur samarbetet mellan skola och hem ser ut i olika styrdokument.

2.2 Samverkan i styrdokumentet – olika slags styrdokument

I 1 kap. 4 § i skollagen står det om stadgandet kring samverkan mellan skola och hem. Följande går att läsa:

Utbildningen syftar också till att i samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare (Skollagen 1985:1 100 1 kap. 4§, s.2).

Med detta menas att skolan och hem har ett gemensamt ansvar för barnens skolgång samt fostran. De nationella styrdokumentet som anger riktlinjer för hur skolans arbete ska utformas är läroplanerna, speciella förordningar utformade av regeringen. I Lgr 62 framgår det att det största ansvaret kring barnens utveckling ligger hos föräldrarna men att skolan skulle bidra till den utvecklingen. Här framhålls det även att största ansvaret att skapa kontakt med hemmen ligger på skolan och lärarna. För att lärarna ska kunna fortsätta gynna barnens utveckling kan det vara en fördel om lärarna har en inblick i barnens hemmiljö. ”Ju mer läraren vet om barnens förutsättningar och individualitet, om deras uppväxt- och studiemiljö samt levnadsförhållanden, desto större möjligheter har han emellertid att lösa sin uppgift” (1962:25, 1969:20).

I jämförelse med de tidigare läroplanerna Lgr 62 och Lgr 69 så står det i Lgr 80 att föräldrarnas kunskap och färdigheter skulle ses som en tillgång i skolans verksamhet och något som borde tas tillvara till fördel för barnens lärande. Ett ökat föräldrainflytande borde vara en förutsättning då det enligt en Hem och Skola - utredning i SOU 1980:21 även där framgår att föräldrars färdigheter och kunskaper borde tas tillvara på i skolverksamheten (Flising m.fl. 1996). Många förändringar i styrdokumentet har skett gällande kontakten mellan skola och hem över tid. I Lpo 94 talar man för att skola, lärare och föräldrar ska samarbeta då detta främjar elevens utveckling då de presterar bättre när föräldrar och lärare har en fungerande och god kontakt. ”En närmare kontakt och gemenskap mellan föräldrar och personal brukar leda till ömsesidigt upplevd trygghet och till förtroende” (Skolöverstyrelsen 1984, s.15).

I Lpo94 framgår det även att lärare och föräldrar har ett gemensamt ansvar gällande barnens skolgång. De ska hjälpas åt att ge de bästa tänkbara förutsättningarna för barnen och gemensamt arbeta för fortsatt utveckling och lärande. Lars Erikson (2004) menar att föräldrars påverkan och inflytande betonas i Lpo94 där det går att läsa om vilken roll skolan har för att skapa en medvetenhet kring föräldrainflytande. Detta för att öka kunskapen kring samverkan mellan skola och hem:

Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan (Lpo 94, s 5).

Med detta menar man att skolan ska klarlägga för föräldrar och elever vilka krav skolan ställer, utbildningens mål samt vilka skyldigheter och rättigheter elever och föräldrar har. Man menar att detta är en förutsättning för föräldrars och elevers rätt till påverkan och inflytande. Enligt Erikson (2004) har skolan ansvar för elevens lärande samt att hemmen får information vilket går att läsa i Lpo 94:

Läraren skall samverka med och fortlöpande informera föräldrarna om elevens skolsituation, trivsel och kunskapsutveckling[...] (Lpo 94, s 14).

Här kan man se en förskjutning från de tidigare läroplanerna (Lgr 62 och Lgr 69) att tidigare fungerade samverkan endast som en information som skulle ske *från* skola och hem, till idag då samverkan sker *mellan* skola och hem och där föräldrarna är en viktig del av samarbetet.

2.3 Föräldrasamverkan

Vi kommer nedan ge en kort introduktion av vad tidigare forskning säger om föräldrasamverkans innebörd. Roger Säljö (2000) skriver i sin bok *Lärande i praktiken – Ett sociokulturellt perspektiv* att det ständigt pågår olika samverkansformer i skolan mellan föräldrar och skolorganisation. På detta sätt kan man se skolan som en effektiv social arena som bygger på komplicerade former av samverkan människor emellan. Andersson (2003) anser att det är en svår balansgång mellan skolan och föräldrarna och båda parter ansvarsområde bör vara tydligt. De bör veta vilken roll de ska ha i samverkan samt veta vad som tillhör deras ”område”. Med detta kan menas att den ena parten inte bör ta över den andra då detta kan göra att den andre kan dra sig tillbaka. Föräldrarna får inte ta rollen som skolpersonal och lärarna får inte agera föräldrar. Under en samverkansprocess måste detta samspel vägas in rätt i olika situationer.

Forskning gjord av Andersson (2003) visar på att föräldrar uttrycker ett behov av att erhålla information om hur de kan motivera och hjälpa sina barn i skolan. I boken *Lärare i grundskolan* (Dahlgren & Dahlgren Östling 1989) skriver författarna att tidigare forskning gjord på 1980-talet även den visar att föräldrar redan då uttryckte önsknings kring att skolan skulle stötta dem i att hjälpa sina barn. "En samverkan mellan skolan och det enskilda hemmet förutsätter dock två ting: att elevens föräldrar har tillräcklig kännedom om skolan och får förståelse för dess arbete, och att skolan har tillräcklig kännedom om elevens hemförhållanden. I båda fallen är det skolan som har ansvaret för att kännedomen blir djupgående nog" (SOU 1961:30, s. 239). Relationen mellan skola och hem blir stärkt när läraren visar sig förstående och lyhörd inför barnen och deras föräldrar (Fred 2005). Om läraren inte visar ett intresse kring samarbetet så kan detta bidra till svårigheter i samverkan mellan skola och hem.

2.3.1 Svårigheter och möjligheter med samverkan

Laid Bouakaz (2007) visar på de hinder som kan finnas för samarbete mellan hem och skola. Författaren uttrycker att ett hinder för samverkan kan vara att föräldrar inte känner sig behövda i skolan, orsaken till detta kan vara enkelriktad information. Hur lärare bemöter föräldrar är viktigt för etablerandet av samarbete men föräldrars negativa attityd till skolan kan vara ett hinder för samverkan, enligt Bouakaz (2007). Han menar att för att etablera ett samarbete bör föräldrar känna sig respekterade i skolans sfär.

Föräldrar måste synas i skolan, de bör inte vara några man bara samtalar om (Lindell & Hartikainen 2001) men ofta så är skolan mer intresserad av föräldraengagemang än av samverkan (Bouakaz 2007). Skolan har inte lyckats definiera föräldrasamverkan, vilket är ett problem, utan istället talar man om uppfostran och engagemang. Det är bara när föräldrarna har svårigheter att kommunicera eller inte deltar på möten i skolan som man börjar tycka att det är ett problem, det är då man börjar prata om föräldrasamverkan. Lärarna är inte så intresserade av föräldrarna när eleverna gör sina läxor och det går bra för dem. Det borde enligt Bouakaz (2007) finnas medlare mellan lärare och föräldrar som har i uppdrag att medvetet arbeta med samverkan. Föräldrasamverkan ges inget utrymme eller tid på schemat och därför bör det vara en organisatorisk fråga.

Andersson (2003) uttrycker att en förutsättning för att skapa möjligheter till god samverkan skulle kunna vara en ärlig och enkel kommunikation från skolan och liknande slutsatser drar Flising m.fl. (1996) om att skolan inte längre kan anta att föräldrar automatiskt har den tid och kunskap som behövs för att stötta sina barn. De menar att där tid saknas ska skolan motivera föräldrar till ett gott samarbete och om kunskap inte finns ska skolan bidra med den.

Flising m.fl. (1996) hävdar att det är betydelsefullt att de vuxna runt barnen har en fungerande dialog. Om det finns ett samarbete och en kommunikation mellan de vuxna är möjligheterna för att barnen ska kunna utvecklas och lära sig väldigt goda. I boken *Lyssna på föräldrarna – om mötet mellan hem och skola* tar Andersson (2004) upp att föräldrar vill ha en tydlig, ärlig och rak kommunikation med skolan. De vill ha information tidigt kring barnets skolsituation, både socialt och kunskapsmässigt och detta kan bidra till en ökad förståelse om vad som sker i skolan som i sin tur kan leda till ett större intresse och engagemang från föräldrarnas sida.

2.3.2 Föräldrars engagemang

Wennerholm Juslin och Bremberg (2005) skriver att det finns undersökningar som visar att föräldrarnas engagemang i skolan är en viktig del just för att elevernas studieresultat påverkas positivt. Författarna har analyserat forskningsresultat om hur föräldrars möjlighet till inflytande och engagemang påverkar elevernas beteende och skolresultat. Sammanfattningsvis har de konstaterat att föräldrarnas inflytande och engagemang i skolan påverkar elevernas skolprestationer. Författarna menar att effekten blir att eleverna trivs bättre i skolan, får bättre betyg, skolkar mindre och i större omfattning fortsätter med högre studier.

Föräldrarnas inflytande i skolan främjar elevernas hälsa, välfärd och utveckling (Wennerholm Juslin & Bremberg 2005). Genom att författarna har tagit del av olika skrifter kring ämnet, har de funnit att kommunikation är en problematisk term. Då det visar sig att kommunikation för det mesta uppstår när problemet redan finns. Av författarna framkommer det tydligt i deras sammanställda forskningsöversikt att elevers skolsituation påverkas av föräldrasamverkan. Effekten av att föräldrarna har möjligheten att påverka undervisningen och får inflytande över beslut visar att elevernas skolprestationer är positiva. I de former av samverkan som exempelvis skolan har arrangerat där föräldrar bjuds in för att delta vid sociala aktiviteter påverkar elevernas skolbeteende positivt.

Denna forskningsöversikt visar enligt Wennerholm Juslin och Bremberg (2005) att effekten av ett större föräldrainflytande är att eleverna trivs bättre i skolan och även att elevernas utveckling, hälsa och välfärd utvecklas genom att föräldrarna får ett ökat inflytande. Denna uppfattning delas av Andersson (2004) om att elevernas trivsel ökar och deras prestation blir bättre och det genom att skola och hem samarbetar. Relationen blir bättre mellan alla parter om föräldrarna får regelbunden information från skolan om deras barns utveckling och även känner sig respekterade vilket man även kan läsa om i Lpo 94. Genom att ha en öppen dialog delas ansvaret för barnen på fler och det genom att läraren får insyn i elevens hemsituation och att föräldrarna får insyn i barnets skolvardag (Andersson 2004).

I en undersökning som Kärrby och Flising (1983) gjorde i ett rektorsområde och som innefattade ungefär 1000 föräldrar uttryckte föräldrarna att samverkan mellan skola och hem hade en stor betydelse för elevens trevnad i skolan vilket även Johansson och Wahlberg Orving (1993) betonar. Föräldrarna upplevde att de problem som uppstod var lättare att lösa men även att det betydde mycket för sammanhållningen och kamratskapet i klassen. Flising m.fl.(1996) menar även att i deras studier tyckte lärarna nämligen att eleverna var mer positiva till skolan samt att deras prestation ökade när de mer aktivt har arbetat med föräldrasamverkan. De pratar om föräldrars engagemang som något beroende av lärarens uppfattning om föräldrarna har något att tillföra verksamheten. Det är viktigt att föräldrar visar intresse för sitt barns lärandeutveckling och betydelsen av att lärarna tar föräldrarna på allvar. Författarna visar även på att föräldrarollen kräver engagemang och tid.

2.4 Föräldrakontakter

Föräldrakontakten är en viktig förutsättning till att det skapas ett förtroende mellan föräldrar och lärare. För att bilda ett förtroende krävs det tillfällen där lärare och föräldrar får chans att lära känna varandra (Flising m.fl. 1996). I en undersökning av Flising & Kärrbys (1983) finner man att relationen mellan föräldrar och lärare har en stor betydelse för kontakten samt samverkan. Johansson & Wahlberg Orving (1993) påstår att för att genomföra ett samarbete krävs det att man har en kunskap om varandra. Flising m.fl. (1996) undersökning visar att om lärarna ska kunna vara naturliga i kontakten måste de lära känna föräldrarna. Kontakten mellan föräldrar och lärare bör bestå av en öppen och trygg dialog. På grund av olikheter parterna emellan så kan nervositet och rädsla uppstå i kommunikationen och i mötet med den andre.

För att motverka att detta negativa möte ska uppstå kan en ökad kontakt mellan skola och hem vara att föredra (Flising m.fl. 1996). Skolpersonal bör vara de som normalt tar initiativ till samverkan mellan skola och hem därför att det är de som är de professionella inom detta område (Wennerholm Juslin & Bremberg 2005). Föräldrainflytandet är därmed enligt författarna beroende av att skolan bjuder in till samverkan och får dem att känna sig välkomna till skolan. I följande kapitel kommer vi att presentera kortfattat några av de olika samverkansformer som finns mellan skola och hem.

2.4.1 Föräldramötet

I forskningsrapporten *Lärares kontakter och samverkan med föräldrar* av Lars Erikson (2009) menar han att föräldramötet är den vanligaste samverkansformen mellan lärare och föräldrar. Han talar om att detta är den mest ”stabila” formen för träffar med föräldrar sett över skolår 1-9 och vanligast är att dessa träffar äger rum två-tre gånger under ett läsår (Erikson 2009). Flising m.fl. (1996) menar att under föräldramötet får inte eleverna vara närvarande.

Föräldramötet skapar tillfälle för föräldrar att bilda sig en uppfattning om vad som sker i skolan samt ge lärarna en möjlighet att informera rent allmänt. Föräldragruppen bör ges en möjlighet att få lära känna varandra, man kan på detta sätt möjliggöra ett mer givande möte mellan föräldrar och skola. Om inte så kan grupperingar av lyssnare och talare uppstå eller så ges läraren för stort utrymme (Flising m.fl. 1996). Om föräldrarna även engagerar sig i den information som bör följa med kallelsen till föräldramötet så kan de bättre delta i diskussioner. Detta kan bidra till ett mer givande möte och ett bättre utgångsläge för fortsatt samverkan parterna emellan (Flising m.fl. 1996).

Andersson (1996) hävdar att man kan se skillnader i föräldraengagemang inom denna samverkansform. En undersökning åskådliggör att föräldrar med mer praktiska yrken och kort utbildning deltar lika ofta som andra föräldrar på föräldramöten men uttalar sig i mindre omfattning. Klassmöten saknar ofta de naturliga dialogerna eftersom det är samarbete på formell gruppnivå (Andersson 1996). Enligt Flising m.fl. (1996) är föräldramöten ofta invecklade tillställningar där det kan vara svårt för den enskilde individen att komma till tals. Ofta blir det en monolog från lärarens sida och det är få föräldrar som yttrar sig.

Björn Lindell och Veikko Hartikainen (2001) anser att till de föräldrar som inte kommer på föräldramötena kan det vara bra att lärarna tar personlig kontakt med dem. Författarna menar att en medvetenhet om att föräldrar med dåliga erfarenheter från sin egen eller sina barns skolgång kan ha en negativ inställning till skolan och lärare och därför är det viktigt att lärarna försöker bemöta föräldrarna med en positiv inställning (Lindell & Hartikainen 2001).

2.4.2 Utvecklingssamtal

I och med Lpo94 ersattes de tidigare kvartssamtalen med de nuvarande utvecklingssamtalen. Förändringen innebar att föräldrarna numer ges möjlighet till större inflytande i elevernas utveckling (Flising m.fl. 1996). Ett utvecklingssamtal ska inte bara handla om hur eleven presterar i skolan utan det ska ge ett bättre helhetsperspektiv över elevens skolsituation. Enligt Buckhøj-Lago (2000) i Utvecklingssamtal: perspektiv och genomförande är utvecklingssamtal ett regelbundet återkommande samtal som skolan ska ordna, minst en gång per termin. Oftast äger de rum i början på terminen för att man tillsammans lärare, elever och föräldrar, ska kunna diskutera hur man ska arbeta fortsättningsvis (Flising m.fl. 1996). Syftet med dagens utvecklingssamtal är att de olika parterna i samarbete med varandra ska kunna arbeta fram ömsesidiga åtaganden gällande elevens skolgång. Om föräldrar känner att de får vara med och påverka barnens skolgång så ökar deras motivation till ett fortsatt engagemang (Buckhøj-Lago 2000).

2.4.3 Föräldraråd

Nuförtiden ser man föräldrar som en naturlig del av skolans arbete. Ett ökat inflytande för föräldrar i föräldraråd, brukarråd, lokala styrelser och en ökad frihet av val av skola bidrar till ett partnerskap som förhoppningsvis är här för att stanna (Myndigheten för skolutveckling 2007). Föräldraråd och föräldraföreningar är en samverkansform mellan skola och hem och de kan även kallas skolråd och brukarråd (Flising m.fl. 1996). Bengt Andersson (2002) skriver i boken Föräldrar som skolans förtrogna att oftast de som brukar ingå i ett föräldraråd är föräldrar, skolpersonal och rektor. Naturligtvis kan detta variera men enligt Flising m.fl. (1996) bör främst föräldrarna vara i majoritet. Gemensamma beslut kan göras inom gruppen men det kan även vara ett forum där rektorn fattar de slutgiltiga besluten. Föräldrarådets syfte är att föräldrar ska ges möjlighet att se skolverksamheten inifrån.

De ska kunna erhålla information om den dagliga verksamheten inom skolans ramar samt få möjlighet att påverka skolans prioriteringar och planering (Andersson 2002). Nilsson (2008) talar om att det finns fler organiserade forum där föräldrasamverkan kan ta sig i uttryck och ett annat exempel på detta förutom föräldraråd är lokala styrelser. Skillnaden på dessa är att föräldraråd främst är rådgivande och lokala styrelser beslutande.

2.4.4 Besök i skolan

Alla föräldrar har egna erfarenheter av skolan och därmed åsikter om hur skolverksamheten bör se ut. Dock är inte alltid deras åsikter grundade i hur skolan ser ut idag därför kan besök i skolan bidra till en ökad medvetenhet och förståelse. ”Föräldrar har en ganska bestämd uppfattning om skolan och dess verksamhet. Det är viktigt att deras uppfattning bygger från dagens skola och inte på minnen av gårdagen” (Flising m.fl. 1996, s.127). Det är av betydelse för att samverkan mellan skola och hem ska fungera, att föräldrar med jämna mellanrum gör besök i skolan för att skapa sig en bild av hur det faktiskt ser ut. Detta kan även bekräfta för barnet att skolan är viktig. Flising m.fl. (1996) betonar vikten av att uppmuntra föräldrar att under deras besök i skolan bidra med någonting utifrån deras erfarenheter och kunskaper. Hos föräldrar kan man finna mycket erfarenheter som skolan bör ta tillvara på. Arne Maltén (2003) anser att det kan vara till fördel att använda sig av föräldrar i undervisningen då de kan ses som ett gott exempel på verklighetskunskap. Enligt författaren så måste man ha verkligheten och livet som ett komplement till läroböckerna.

2.4.5 Skriftlig information/mailkontakt

Kommunikationen som sker via internet mellan hemmet och skolan kan se olika ut. Arne Maltén (1998) hävdar att informationen som skolan ger hemmen via skolans hemsida enbart är en envägskommunikation. Detta kallar han för intellektuell kommunikation som förmedlas för att hjälpa till att göra skolans verksamhet meningsfull och begriplig. Något som kan fungera som både en- och tvåvägsinformation är e-post. Föräldrar och lärare kan på detta sätt föra en dialog via e-post men information kan också skickas på detta vis från skolan till hemmet. Flising m.fl. (1996) menar att den skriftliga kontakten mellan skola och hem oftast är den första men även den mest vanliga.

Exempel på skriftliga kontakter kan vara vecko- eller månadsbrev samt allmänna informationsblad och här är det viktigt att föräldrarna får reda på av skolan hur ofta och när informationen kommer. Anledningen till detta är att om man skapar rutiner kring när informationen ska komma så ger man föräldrar en större möjlighet att ta del av den så att det inte glöms lika lätt (Flising m.fl. 1996). Enligt författarna är vecko- och månadsbrev ett vanligt sätt att delge föräldrar information och det är även en uppskattad kontaktform. Hemsidor och e-post har blivit en allt vanligare form av kontakt. Något att tänka på gällande denna kontaktform, enligt Magnus Nyberg (2002), är att information som är sekretessbelagd inte ska skickas via e-post. Det är också viktigt att tänka på, enligt författaren, att man inte vet om det är rätt person som läser informationen. Som lärare kan det vara av stor vikt att vara försiktig med vilken information som läggs ut var. Nyberg (2002) menar att man som lärare bör kolla upp på skolan vilken policy som gäller angående information och dylikt som publiceras på internet.

2.5 Förhållandet mellan skola – hem utifrån fyra principer

I sin avhandling *Föräldrar och skola* beskriver Lars Erikson (2004) fyra principer för relationen mellan skola och hem och dessa benämner han som: partnerskapsprincipen, isärhållandets princip, brukarinflytandepincipen och valbarhetsprincipen. Vi anser att tre av principerna, partnerskaps – och brukarprincipen samt isärhållandets princip, är av relevans för vår undersökning och därför har vi valt att beskriva dem. Vi kommer även att utgå ifrån dem vår tolkning av vårt resultat i diskussionskapitlet.

Till skillnad från isärhållandets princip så förordas det i partnerskapsprincipen ett nära och bra samarbete mellan skola och hem och fokus ligger på deras gemensamma intresse och ansvar. Dagens skola förespråkar alltmer denna princip för att avståndet mellan skola och hem ska minska. Partnerskapsprincipen förespråkar hemmets betydande roll för barnens framgång i skolan och med detta menas att lärare och föräldrar bör se varandra som samarbetspartners i strävan efter att stödja barnens lärande i skolan. Ett argument för att utgå från denna princip är se föräldrarna som resurser för barnens lärande som i sin tur kan öka kvalitén barnens lärande (Erikson 2004).

Brukarprincipen handlar om deltagardemokrati för föräldrars möjlighet att delta i beslutande eller rådgivande organ inom skolorganisationen.

Brucarstyrelserna kan både fungera som ett led i samarbetsprocessen mellan skola och hem men även för att enklare kunna ”kontrollera” vad som sker i skolverksamheten. Tanken bakom detta är att föräldrar ska få ett ökat inflytande över skolverksamheten. Problematiskt med brukarstyrelser kan vara att det är baserat på ett egenintresse från föräldrarnas sida som medverkar där och att deras inflytande strider mot det allmänna intresset.

Inom isärhållandets princip behåller man ett avstånd mellan skola och hem eftersom lärare och föräldrar har olika roller och uppgifter. Lärare och föräldrar samverkar när det uppstår konflikter och detta bottnar i att föräldrar utgår från sitt eget barns bästa men lärarens arbete går ut på att se till att alla barn utvecklas. Dock värdesätts deras olika kunskaper då skola och hem arbetar mot samma mål men från olika håll. Vikten av att upprätthålla och bevara skillnader mellan skola och hem betonas och med detta menas de funktionella konflikter som är meningsbärande. Med detta avses de konflikter som synliggör gränser mellan skola och hem. Hur man skapar förtroendefulla relationer och var gränsen ska gå för skolans och hemmens gemensamma ansvar är något Erikson (2004) belyser.

3 Syfte/forskningsfrågor

3.1 Syfte

Syftet med föreliggande studie är att undersöka föräldrars och lärares uppfattningar om samverkan mellan skola och hem. Vi har riktat oss mot sex föräldrar med barn i år 1 med avsikt att nå relationer som just är påbörjade mellan skola och hem för att studien inte skulle bli för omfattande. Vi har även valt att samla intervjusvar från både lärare och föräldrar för att kunna ta del av båda perspektiven.

3.2 Forskningsfrågor

Följande forskningsfrågor har formulerats i förhållande till vårt syfte:

- Vilka nackdelar och fördelar betonar lärare och föräldrar med samverkan mellan skola och hem?

- Hur framträder ansvarsfördelningen mellan lärarna och föräldrarna i skolan när det kommer till föräldradeltagande?

4 Metod

I detta kapitel kommer vi att redogöra för vårt val av metod och urval av skola och informanter. Vidare beskriver vi intervjufrågorna, de etiska ställningstaganden vi utgått från samt hur vi gått tillväga för att stärka uppsatsens tillförlitlighet. Sedan redovisar vi för tillvägagångssätt och slutligen har vi gjort en analys av det empiriska material som vi fått ut av vår undersökning.

4.1 Metodval

Annika Eliasson (2006) anser att undersökningens syfte är avgörande för vilken metod som är mest lämpligast att använda sig av. Utifrån vårt syfte och frågeställning ansåg vi att en kvalitativ metod var lämpligast för vår undersökning. Pål Repstad (2007) och Staffan Larsson (2005) menar att kvalitativa metoder beskriver kvaliteter, med andra ord betydande egenskaper eller kännetecken hos ett fenomen. Enligt Eliasson (2006) består ofta de kvalitativa metoderna av intervjuer eller/och observationer. Hon menar att kvalitativa metoder används för att komma något in på djupet, för att beskriva något med ord eller för att en generalisering har mindre betydelse för undersökningens syfte.

Det effektivaste sättet att försöka skapa sig en förståelse för någon annans motiv och synsätt om ett fenomen är enligt Repstad (2007) att prata med dem. Kvale (1997) tar upp olika aspekter av den kvalitativa forskningsintervjun. Syftet med intervjun är att förstå informantens livsvärld och dennes relation till den. Den deskriptiva aspekten handlar om att eftersöka så otolkade och exakta beskrivningar som möjligt. Hur upplever, känner och handlar informanten i en specifik situation? Utifrån dessa beskrivningar kan forskaren sedan göra tolkningar. I intervjuerna söks specifika beskrivningar av exempelvis situationer, varför forskare till viss del försöker specificera frågorna (Kvale 1997).

I jämförelse med vår studie så valde vi en kvalitativ metod, som Repstad (2007) förespråkar, med semistrukturerade intervjuer då vi ansåg att det var den bästa utgångspunkten för vår undersökning. Vår avsikt var att mer djupgående ta reda på vad informanterna hade för uppfattningar om samverkan mellan skola och hem. Detta möjliggjorde vi genom att träffa dem öga mot öga och prata med dem och genom att ställa halvöppna frågor samt följdfrågor.

4.2 Urval

Syftet med studien är att belysa samverkan i en årskurs 1 dels ur lärarperspektiv och dels ur föräldraperspektiv. Vi valde en årskurs 1 på en homogen skola i en mellansvensk stad. Vi utgick ifrån bekvämlighetsurvalet när vi valde skola. Med detta menar Kvale (1997) att man för en undersökning gör ett urval som är lättillgängligt. En av oss har tidigare gjort verksamhetsförlagd utbildning, VFU, på en närliggande förskola inom samma skolområde. Vanligtvis har klasserna bara en lärare men just denna klass som vi har valt till vår studie har två lärare på grund av att det är fler elever i samma klass.

Vi intervjuade två kvinnliga lärare och sex föräldrar, en man och fem kvinnor. Antalet föräldrar berodde på att intervjuerna var frivilliga och de som ville ställa upp fick höra av sig till oss. I vårt informationsbrev till föräldrarna, se bilaga 1, önskade vi cirka sex frivilliga föräldrar med olika kön att låta sig intervjuas av oss. Detta för att vi inte ville att vår studie skulle bli för omfattande utan för att vårt intresse låg i att samla mer ingående data om lärares och föräldrars uppfattningar om samverkan mellan skola och hem.

4.3 Intervjufrågorna

Vi utgick från våra två forskningsfrågor och vårt syfte när vi skrev intervjufrågorna. Vi ville få svar på hur samverkan uppfattas av föräldrar och lärare samt hur respektive parter ser på var samarbetet ska börja och hur ansvarsfördelningen framträder. Vi har valt att dela in våra intervjufrågor i fyra teman: form och innehåll i skolans verksamhet, möjligheter och svårigheter, samverkan i praktiken samt mål och riktlinjer. I de tre förstnämnda teman har både lärare och föräldrar medverkat i intervjuerna men i den sistnämnda medverkade enbart lärarna. Detta på grund av att vi valde att vinkla frågorna i det temat mot läraryrket. Med form och innehåll syftar vi på där samverkan äger rum på utvald skola samt dess innehåll. I det andra temat har vi valt att rikta in oss på vilka möjligheter samt svårigheter respektive parter kunde finna med samarbetet mellan skola och hem. Innehållet i det tredje temat samverkan i praktiken rör hur föräldrar och lärare tillämpar samarbetet i den dagliga skolverksamheten. Frågorna i temat mål och riktlinjer riktar sig enbart till lärarna och syftar till att studera om den utvalda skolan har särskilda direktiv angående samverkan och hur de i så fall är utformade. För att vidare ta del av våra intervjufrågor se bilaga 2 och 3.

4.4 Etiska ställningstaganden

I Vetenskapsrådet (2003) finns det fyra etiska huvudkrav och för att skydda de som deltar i en undersökning bör forskare använda sig av huvudkraven. Vi följde dessa huvudkrav i vår undersökning: Konfidentialitetskravet innebär att personuppgifterna förvaras på ett sätt så att de som inte är behöriga får tillgång till uppgifterna och de deltagande personernas identitet inte kommer fram i undersökningen. Informationskravet innebär att deltagarna ska informeras om att det är frivilligt att delta i undersökningen och personen kan avbryta när den vill. Dessutom ska deltagarna även få ta del av syftet med undersökningen. Samtyckeskravet innebär att som forskare ska man ha uppgiftslämnarens medgivande. Nyttjandekravet innebär att det material som man har samlat in får endast användas för vetenskapliga syften. I början av varje intervju gick vi igenom de fyra etiska huvudkraven med enskild informant. Detta för att klargöra för dem vilka etiska ställningstaganden vi gjort och vad de står för. Detta valde vi att göra så att varje informant gavs en möjlighet till en ökad förståelse för sina rättigheter under och efter studien.

4.5 Reliabilitet och validitet

Kvale (1997) anser att begreppen validitet och reliabilitet tillhör en kvantitativ ansats men Thomsson (2002) anser att de även kan användas i kvalitativa studier. Med validitet menas att det relevanta i en undersökning mäts utifrån dess syfte. Reliabilitet likställs med undersökningens trovärdighet och för att stärka den används samma frågor till alla parter i undersökningen. För att få hög reliabilitet krävs det att oföränderlighetens nivå är hög, det kan vara nästan omöjligt att nå detta då det handlar om människor. Med tidens gång ändrar människor mer eller mindre sina åsikter, vid en annan period skulle man troligtvis inte få precis samma svar. Enligt Jan Trost (2005) måste forskaren kunna visa på att data som man samlat in gjorts på ett seriöst och trovärdigt sätt samt att den är relevant i relation till studiens syfte. Innan vi gjorde själva intervjun så genomförde vi en pilotstudie med två föräldrar i vår närhet som har barn i skolan. Detta gjorde vi dels för att öka tillförlitligheten av vår studie samt för att undersöka om frågorna var lämpliga. Då hade vi sedan möjlighet att kunna korrigera frågor och rätta till oklarheter innan vi satte igång med intervjuerna riktade till lärare och föräldrar.

4.6 Genomförande

Vi kontaktade lärarna och berättade vårt syfte och frågade om de ställde upp på att bli intervjuade. Vi hade även skrivit ett informationsblad om intervjufrågan till föräldrarna som lärarna i sin tur fick skicka via e-post, se bilaga 1. Informationsbladet innehöll vårt syfte, hur vi skulle genomföra intervjun och hur lång tid den skulle ta samt etiska aspekter. Föräldrarna tog kontakt med oss antingen via mail eller genom kontakt med en av klasslärarna. Detta för att vidare bestämma tid och plats för intervjuerna. Informanterna fick enskilt välja plats där intervjun skulle äga rum. Intervjuerna bör enligt Kvale (1997) utföras i en miljö där informanterna känner sig lugna och trygga. I vår studie använde vi oss av kvalitativa semistrukturerade intervjuer för att få ut mest information. Med detta menas att en intervju inte är helt öppen men den styrs inte heller strikt av förbestämda frågor. Intervjun styrs av intervjuaren under samtalets gång och vissa begränsningar finns (Kvale 1997).

När det krävs av urvalet av intervjupersoner att de innehar en viss kunskap som bör lyftas fram för undersökningens relevans så är kvalitativa intervjuer lämpliga (Patel och Davidsson 2003). Eftersom avsikten med vår studie är att redogöra för hur samverkan uppfattas av lärare och föräldrar så fordras det att undersökningen grundas på svar från personer med kunskap inom det angivna området. Vi förberedde oss noggrant inför intervjuerna och vi använde oss av, med utgångspunkt från syftet, förutbestämda frågor. För att kunna få mer uttömmande svar på våra intervjufrågor ställde vi följdfrågor till samtliga informanter. På detta sätt skapar man enligt Repstad (1999) möjligheter för informanterna tala mer omfattande kring ämnet vilket sedan kan leda till detaljerade och längre svar.

I intervjusituationen valde vi att vara två vilket innebar att vi tillsammans efteråt kunde tolka det som hänt i situationen utifrån olika erfarenheter. I början av varje intervju gick vi igenom de fyra etiska huvudkraven med enskild informant. Detta för att klargöra för dem vilka etiska ställningstaganden vi gjort och vad de står för. Detta valde vi att göra så att varje informant gavs en möjlighet till en ökad förståelse för sina rättigheter under och efter studien. I samband med datainsamlandet har de etiska aspekterna reflekterats över och följts. Vi har i enlighet med Trost (2005) undvikit att lägga fram våra egna värderingar och åsikter. Då våra intervjuer har varit av semistrukturerad karaktär har ett svar på en fråga från informanterna ibland gett svar på fler av frågorna i intervjun.

Vi genomförde våra intervjuer på skolan som var objekt för vår undersökning, informanternas arbetsplatser samt på universitetet. Varje intervju tog mellan 30-90 minuter och alltsammans bandades.

4.7 Analys

Repstad (2007) att det är en fördel med att vara två som intervjuar. Den ena kan då följa det som sker genom kroppsspråk och dylikt medan den andre kan ansvara för de frågor som ställs. Efteråt blir bearbetningen av intervjuerna värdefull då den kan diskuteras utifrån personliga tolkningar och uppfattningar. Om man väljer att vara två som observerar kan man komplettera varandras tolkningar, dock kan en nackdel med detta vara samordningsproblem (Repstad 2007). Vi lyssnade igenom vårt inspelade material enskilt, var för sig, och transkriberade intervjuerna. Vi valde att ta bort vissa delar som inte var relevanta för vår undersökning, där den intervjuade gjorde utvecklingar från frågan. Efteråt satt vi tillsammans och sammanställde våra utskrifter.

5 Resultat

Från den empiriska undersökningen kommer vi i detta kapitel att presentera vårt resultat fri från egna tankar, värderingar och slutsatser. Vidare kommer vi att presentera resultatet efter de fyra teman som vi tidigare nämnt: form och innehåll i skolans verksamhet, möjligheter och svårigheter, samverkan i praktiken samt mål och riktlinjer. Vi kommer nedan presentera resultat av intervjuerna med båda undersökningsgrupperna, lärare och föräldrar. Först en kort presentation av skolan som sedan följs av information om informanterna.

5.1 Presentation av skolan och informanter

Vi valde att utföra vår undersökning i år 1 på en homogen F-6 skola där det går ca 200 elever. Skolan ligger i ett villaområde och är belägen i en mellansvensk stad. Det arbetar ungefär 20 pedagoger på skolan varav majoriteten är klasslärare och de resterande förskollärare och fritidspedagoger. För att barn och skolpersonal ska lära känna varandra och för att skapa en trygghet på skolan är de indelade i två arbetslag. Det ena arbetslaget ansvarar för F-3 och det andra för 4-6.

De lärare som vi intervjuade var kvinnor i 35-45 års ålder. För att skilja på lärarna i texten har vi valt att kalla dem för lärare A och lärare B. Lärare A är utbildad 1-7 lärare och har 15 års erfarenhet som lärare varav 11 år på samma skola. Lärare B har 8 års erfarenhet varav 7 år på samma skola. Vi intervjuade sex föräldrar, män och kvinnor, med olika utbildning – och yrkesbakgrund. Informanterna hade olika grad av erfarenhet om skolan och samverkan. Föräldrarna kommer att benämnas F1, F2, F3, F4, F5 och F6 i resultatkapitlet.

Svaren på intervjufrågorna har vi valt att dela in i fyra teman: form och innehåll i skolans verksamhet, möjligheter och svårigheter, samverkan i praktiken samt mål och riktlinjer. Följande kapitel börjar med en allmän presentation om vad informanterna sa för att sedan specifikt presentera svaren på frågorna och citat från intervjuerna. Sist i kapitlet kommer en sammanfattning av resultatet i förhållande till våra forskningsfrågor.

5.2 Form och innehåll i skolans verksamhet

Här uttrycker sig lärare och föräldrar kring de samverkansformer som finns på skolan och dess innehåll.

Vad man mellan skola och hem samverkar om och om innehållet bör innefatta något mer utöver det som redan finns.

Lärare: Form och innehåll i skolans verksamhet

Lärare A och lärare B pratar om föräldramöten, utvecklingssamtal, mail – och telefonkontakt, föräldraråd samt personlig kontakt. Generellt anser båda lärarna att det är för lite samverkan i skolan och att det kunde vara mer. Lärare A och lärare B beskriver föräldramötet som ett informationstillfälle och de berättar att föräldramöten är obligatoriskt och att de har en gång per termin. Båda lärarna ser detta som ett tillfälle att öppna upp för diskussion om bland annat skolverksamheten. Vid det senaste föräldramötet i samråd med rektorn delade de in föräldrarna i grupper för att skapa ett diskussionsforum kring förväntningar som båda parter har och kan ha på varandra. Lärare A uttrycker sig på följande sätt:

Det är väl det som är samverkan egentligen när det är dialog och inte bara info. Många föräldrar nöjer sig med att det bara är information på föräldramötena men enligt mig så är inte det samverkan (lärare A).

Lärare B menar att man även pratar om målen i år 1 på föräldramötena. Hon uttrycker även tidigare erfarenheter från föräldramöten då många frågor handlat om matematik och det på grund av att det förändrats över tid. Mycket frågor från föräldrar kommer upp enligt samma lärare som rör saker som föräldrar kan ha svårt att ta ställning till när det kommer till sina barn. Detta kan vara till exempel om man får leka med kompisar varje dag eller när barnen ska lägga sig på kvällen. Mailkontakten mellan skola och hem ökar enligt båda lärarna och enligt lärare B är denna kontaktform väldigt uppskattad av föräldrarna. Hon säger att:

Mail inte är några djupare saker för då vill man prata i telefon för det kan bli konstigt i skrift (lärare B).

Hon berättar att föräldrarna är jätte glada över möjligheten att kunna maila dem, det kan vara småsaker eller om det varit en rörig vecka så kan man som lärare kommentera något om det för att föräldrarna ska veta det. Veckobrev kan man få i antingen pappersform eller på mail säger båda lärarna. Lärare A säger att detta också är en form av samverkan dock inte baserad på dialog.

Lärare A och lärare B berättar att dessa innehåller allmän information, läxor, information om veckan som varit samt vad som sker veckan därpå.

Lärare B berättar att de skriver tips här på vad föräldrarna kan jobba med hemma tillsammans med barnen så att det blir en röd tråd mellan skola och hem. Hon uttrycker även en önskan av att alla föräldrar ska läsa veckobreven men utifrån det de skriver så märker lärarna att föräldrar inte pratar med sina barn eller vet om vad som står i veckobreven. Lärare B tror att problemet med oläst information beror på dagens samhälle.

Det är bara en av alla andra saker man ska göra, man stannar inte upp riktigt och är med sina barn på det sättet. Man jobbar för mycket och har andra saker (lärare B).

Hon menar att många föräldrar jobbar mycket och inte har så mycket tid ihop med sin familj och att det även kan påverka barn med de bästa förutsättningarna. Lärare A och lärare B menar att telefonkontakt är ett bättre alternativ i vissa situationer när till exempel det uppstått något problem. Båda lärarna talar även om personlig kontakt och att det är en mer vanlig förekommande samverkansform när det uppstår problem eller dylikt. Lärare B säger att det första utvecklingssamtalet handla om att lära känna varandra och att man under dessa samtal pratar framåtsyftande gällande kunskapsutvecklingen. Samtalen äger enligt lärarna rum en gång per termin och är även dessa obligatoriska att ha. Hon berättar att man innan utvecklingssamtalen skickar hem alla omdömen så föräldrarna är förberedda innan de kommer. Man pratar lite om hur man tycker att det gått hittills och hur läget är utifrån omdömena och ämnen. Båda lärarna pratar om föräldraråd och här hävdar lärare A att:

Denna samverkansform är ett spel för galleriet. Ingen blir vald utan någon stackare känner att den måste medverka (lärare A).

Sedan säger samma lärare att det inte är någon annan förälder som talar om för de som är med i föräldrarådet vad de vill samverka kring utan de går dit och pratar troligtvis i egenskap och ingen kan säga något om det för det är inte heller någon annan som säger till dem vad de ska ta upp.

Så vad är det för jäkla samverkan? Det är ingen samverkan alls det är bara för att det är ett politiskt beslut. Det finns inget intresse (lärare A).

Lärare B berättar att i vissa dokument som de skriver på skolan ska de ha föräldrasamverkan och då kan de ta upp dessa specifika saker på föräldraråden. Inga större frågor tas upp i dessa råd, föräldrar är nöjda överlag, utan det rör generellt skolgård och miljö hävdar lärare B, lärarna fungerar som bollplank och är mest passiva. Ämnesträffar är något som lärare A talar om och som hon tog initiativ till. Hon menar att det är viktigt att börja med i tidig ålder och hon uttrycker sig på följande vis:

Detta är för att få med föräldrar i hur våra ämnen fungerar, att de blir införstådda i vad vi gör så man inte går kvar i sin egen skolgång för det gör man ju, för det är det man vet om skolan (lärare A).

Lärare A hävdar även att:

I det här området, socialt och ekonomiskt, så skulle vi kunna ställa högre krav på varandra. Här tycker jag att det skulle vara mer intressant om föräldrar kunde bli mer engagerade kring ämnen, kring barnens skolgång rent inlärningsmässigt (lärare A).

Vidare säger hon att lärarna skulle kunna trycka på mer här och att föräldrarna skulle kunna ställa högre krav på lärarna och inte bara när det uppstår problem. Samma lärare hävdar att de troligen, i jämförelse med en annan skola, inte har jätte hög arbetsbelastning och att det är ett ganska lugnt område samt en lugn skola och därför skulle kunna ställas högre krav på alla parter.

Likväl som föräldrar engagerar sig i en idrottsklubb så skulle man kunna tycka att det skulle vara lika intressant att engagera sig i skolan så vi får de duktigaste eleverna (lärare A).

Hon säger att man aldrig kommit dit och att man inte riktigt förstår varandra i det, så det skulle hon vilja förändra. Lärare A talar också om att de bjuder in till föreläsningar om sådant som föräldrarna är intresserade av och där önskemål från dem kommit in. Samverkan är enligt samma lärare ett givande och tagande och menar att det är viktigt som lärare att se föräldrarna som resurser. Gällande besök i skolan är det sällan det kommer föräldrar till skolan som är i med klassen och det är synd menar lärare B. Hon säger också att hon inte kan säga till föräldrarna att komma på besök i skolan för det är inte alla arbeten som tillåter det. Besök i skolan är alltid öppet enligt båda lärarna. Lärare B säger:

Det är bra om man inte vet innan om föräldrar ska hälsa på för då kan lektionen bli konstlad, man kanske känner sig pressad o då blir det inte som annars (lärare B).

Lärare B nämner även att det inte är alla föräldrar som är med i skolan men det skulle hon önska och vidare menar hon att barnen är glada och stolta när mamma och pappa är med. Hon berättar att det vore bra om de kunde vara med i skolan en gång per termin men det kanske är en tredjedel som kommer:

Jag tror att föräldrar är nöjda och att de tycker det fungerar bra och anledningen till avsaknad av föräldrar i skolan kan bero på tidsbrist. De hör av sig om det är något speciellt (lärare B).

Lärare A anser att det är lite föräldrasamverkan och att det kunde vara mer men att det är upp till enskild lärare. Hon säger att det säkert finns klasser där det bara är de obligatoriska formerna och inget mer. Lärare B berättar att hon tycker att samverkan generellt fungerar bra och att det beror på att allt rullar på och att skolan och barnen är bra.

Föräldrar: Form och innehåll i skolans verksamhet

Här talar samtliga föräldrar om föräldramöten, utvecklingssamtal och mailkontakt. Föräldrarna säger att de generellt är nöjda med den samverkan som finns och att de inte saknar något innehållsmässigt. Alla föräldrar benämner främst föräldramötet som ett forum där de är mottagare av information från lärarna. Här informerar lärarna främst, enligt majoriteten av föräldrar, om läget i klassen. F5 säger sig se en viss skillnad från tidigare föräldramöten med tidigare barn:

Nu togs det upp vad vi som föräldrar kan bidra med till skolan och för barnen (förälder 5).

F1 och F2 samt F3 nämner personlig kontakt, detta beror på att man av någon anledning har behov av att träffas och prata ansikte mot ansikte. F1 försöker växla några ord utanför klassrummet vid mån av tid men det blir mest sådär sporadiskt:

Man pratar mer allmänt om saker när man pratar med lärarna i korridoren (förälder 1).

F2 har möjlighet att ofta gå upp till skolan och hämta sina barn och att då gäller det att passa på att prata med läraren om det känns som att det behövs.

Flertalet föräldrar nämner även telefonkontakt som en viktig kommunikationsform:

Denna kontaktform är mest relevant när problem uppstår med enskilt barn (förälder 6).

Alla föräldrar uttrycker att de tycker mail är bra och hälften av dem säger att det är särskilt bra då något skett i skolan och de behöver veta om det när de träffar barnen efter skolan. F3 säger att mail gör att det inte är så långt mellan skola och hem. Enligt F4 så är veckobrev via nätet:

Det är ett smidigt sätt, inga borttappade lappar utan de kommer dit de ska (förälder 4).

Samtliga intervjuade berättar att veckobreven innehåller allmän information, läxor, information om veckan som varit samt vad som ska ske veckan därpå. En av föräldrarna påpekar att:

Det är viktigt att reflektera över om man läser det lärarna skrivit och på vilket sätt man läser det (förälder 3).

Besök i klassen tycker alla föräldrar är bra men att det kan vara svårt då tiden kan vara avgörande. F3 berättar att lärarna faktiskt uppmuntrar till besök utan lärares vetskap och att:

Det tyder på att lärarna är säkra på sin egen pedagogiska roll (förälder 3).

F3 och F6 nämner ämnesträffar som något nyttigt och positivt. F3 berättar att:

Matte- kvällen var bra för att skapa en förståelse för hur man arbetar med matematik idag. Vi föräldrar är på något sätt lite dinosaurier på det här och att det hänt en del sen vi gick i skolan (förälder 3).

Därför är det enligt F3 bra att de fick prova på tillsammans med barnen hur de arbetar och tänker kring matematik idag. F6 berättar att lärarna inte var beredda på att intresset kring ämnesträffen skulle bli så stort men att det var en lyckad kväll som bidrog till ökad förståelse i ämnet.

När det kommer till utvecklingssamtal så berättar föräldrarna generellt att innehållet består av kunskapsmål men även om det sociala, hur man uppför sig.

Man pratar om vad det enskilda barnet gör bra och vad som kan förbättras (förälder 6).

F4 berättar att de har mycket kommunikation mellan skola och hem men att det beror på just deras enskilda fall där barnet behöver extra stöd i undervisning och med det sociala.

Vi som engagerade föräldrar bidrar till en ökad kommunikation mellan skola och hem men att det säkerligen kan vara svårt att få med sig föräldrar när det kommer till samverkan (förälder 4).

F4 och F1 tror att om man har ett barn som är i behov av mera stöd så blir behovet av ett samarbete mellan skola och hem större. Föräldraråd nämns av fyra föräldrar men alla är osäkra på vad det egentligen innehåller och vad de kan bidra med där.

5.3 Möjligheter och svårigheter

I detta tema uttrycker sig båda parter om hur de ser på vilka möjligheter som finns på skolan rörande samarbete mellan lärare och föräldrar samt vilka svårigheter som kan uppkomma i samverkan mellan skola och hem.

Lärare: Möjligheter och svårigheter

Här tar lärarna upp olika aspekter av vilka svårigheter de kan se i samarbetet mellan skola och hem till exempel resursfördelning, tid samt professionalitet.

Både lärare A och lärare B talar om att möjligheterna för att samverka är många. Lärare A berättar att svårigheter i samverkan mellan skola och hem ofta beror på att man klampar in på varandras områden. Hon uttrycker sig på följande sätt:

Vem är det som är proffs på det vi håller på? Man säger att föräldrar känner sina barn bäst men så behöver det inte alls vara. Vart går linjen där? Det är ju det som är svårt att vara tillåtande mot varandra. Det tycker jag är svårt själv, ska någon komma och tycka saker om det jag anser jag vet mest om? Det är ju lika tvärtom (lärare A).

Lärare B anser att svårigheten kan ligga i att försöka få en del föräldrar att förstå och se att lärarna har en grupp barn där deras barn är ett av dessa. Samma lärare talar om svårigheten i om något barn behöver mer hjälp både i skolan och med det sociala. Hon berättar att:

Man som lärare kan sitta lite i en rävsax när man gör allt man kan men man kanske inte har den kompetensen och heller ingen på skolan och vi får ingen hjälp utifrån heller. Då ska man stå till svars för det fast man inte som enskild lärare kan göra något åt utan det handlar om politiken, pengar, resurser eller annat. Man känner sig frustrerad att man inte kan bemöta barn och föräldrar på det sätt man vill och så kanske man inte alla gånger kan förmedla alla fakta heller på grund av olika omständigheter (lärare B).

Lärare A säger att tidsaspekten är en annan faktor som påverkar samverkan. Som lärare tycker hon att man måste känna att det är ok men framförallt värt att lägga några extra kvällar på skolan, att se att det faktiskt lönar sig längden. När lärarna pratar om möjligheterna för ett aktivt föräldradeltagande på skolan så säger de att det inte finns något stopp på det eftersom att det ligger mycket på skolpersonalen. Lärare A menar att det är viktigt att tidigt berätta för föräldrar att de är superviktiga. Hon säger:

Det har med förväntningar på dem att göra och visar man inte föräldrar att man har dem förväntningarna då är det inte säkert man får med föräldrarna. Inget är begränsande det handlar om vår insats i början för det är inte så lätt för föräldrar att starta upp en samverkan, det är vi som är de professionella i det här, därför bör vi bjuda in till att börja med (lärare A).

Lärare A berättar att hon tycker frågan kring samverkan mellan skola och hem och dess möjligheter och svårigheter är jätte intressant. Därför startade hon och tre lärare till på skolan en grupp som just skulle jobba med den här frågan. De skickade ut en enkät till kollegor på skolan om hur resten av personalen ser på samverkan med föräldrar och svaret de fick var att de flesta är nöjda som det är. Med detta följer, enligt lärare A, att föräldrar heller inte ville ha mer samverkan. Hon uttrycker att hon tror det beror på att man tycker att det tar för mycket tid:

För det gör det, det tar mycket tid att samverka för det blir jätte mycket kontakter hela tiden. I ett sådant här område som är ganska homogent så fungerar det ändå, man kan faktiskt vara en ganska dålig lärare här, så får man inte säga men så är det (lärare A).

Hon berättar att en del lärare nog är rädda för att föräldrar ska klampa in för mycket på deras område och därför tycker de att det är bättre att de inte har samverkan. Det blir för jobbigt när folk börjar ställa frågor för då måste de agera mera.

Lärare A säger följande:

Jag tror att en del föräldrar känner likadant fast åt andra hållet, att det är skönt att lärarna sköter det där med skolan så man slipper engagera sig där också, eftersom man ändå redan har så mycket med annat. Det finns från båda håll (lärare A).

Föräldrar: Möjligheter och svårigheter

Samtliga föräldrar talar om att möjligheterna för samverkan mellan skola och hem är många men i frågan om vilka svårigheter som föreligger kring samverkan mellan föräldrar och lärare skiljer sig svaren en del åt. En av föräldrarna anser att det kan vara en svårighet att förstå att lärarna har fler barn i klassen.

Som förälder blir det lätt mina barn och andras ungar. Vi skulle nog må bra av att vi alla hade varandras barn (förälder 3).

Två av föräldrarna säger att det kan vara svårt om man har ett barn som behöver extra stöd om föräldrar och lärare tycker olika i hur man ska hantera situationen. F1 talar om tid, att föräldrar inte har tid att samverka i föräldraråd och dylikt. Samma förälder menar även att det kan bli svårt att finna ett samarbete mellan skola och hem om personkemin inte stämmer eller om man inte känner förtroende för läraren för att de inte lyssnar. En av föräldrarna menar att:

Om man själv inte tyckte att skolan var så där kul så kan det nog bli lätt att gå i försvar när läraren försöker säga något och detta försvårar ju samverkan. Dåliga skolerfarenheter ligger kan förmodligen ligga bakom svårigheter med samverkan från föräldrarnas sida (förälder 3).

Samma föräldrar nämner också att sekretessen kan försvåra samverkan mellan skola och hem. Samtidigt som F3 uttrycker att den är viktig och att den naturligtvis måste finnas så anses den ibland vara lite opraktisk:

Som förälder kan man känna att det är viktigt att köra med öppna kort för barnets skull (förälder 3).

F6 talar främst om svårigheter i utvecklingssamtalen, att det här kan vara svårt att veta vad man ska säga till barnet.

Man ska vara ärlig men samtidigt behöver man inte ta upp saker som inte angår alla, det är svårigheter (förälder 6).

Samtliga föräldrar anser att möjligheterna kring ett gott samarbete mellan skola och hem är många och två av föräldrarna berättar att man skulle kunna vara väldigt aktiv men att det är ett val man själv måste göra. Tre föräldrar säger att lärarna vill att föräldrarna ska tycka till om saker och ting och även komma till skolan för att bättre få en insyn i hur skolverksamheten ser ut. F3 berättar att det är viktigt att ta del av och ta till sig den information de får av skolan.

Om föräldrar tar sig tid i sina stressade liv så är möjligheterna många att kunna vara med och påverka på många olika sätt i skolan (förälder 1).

Två av föräldrarna pratar om att man kan visa engagemang genom att hjälpa sina barn med läxorna och båda anser att lärarna är duktiga på att bolla över det ansvaret på föräldrarna via till exempel veckobreven. F2 och F6 pratar om att man kan göra sin röst hörd genom att medverka i föräldrarådet men att det inte finns någon egen erfarenhet där:

Det skulle behövas fler föräldrar som engagerar sig i föräldraråden (förälder 6).

5.4 Samverkan i praktiken

Här talar samtliga informanter om hur samarbetet mellan skola och hem ser ut men även vad föräldrar och lärare vill använda föräldradeltagandet till samt vilka sätt föräldrarna har inflytande i skolverksamheten.

Lärare: Samverkan i praktiken

Lärarna anser att det är viktigt att vara lyhörd och att låta relationerna växa fram med tiden och de vill kunna se föräldrarna som en resurs i skolverksamheten. Lärare B anser att det är viktigt att vara öppen och ärlig:

Man ska inte skjuta saker under mattan, då kan man tillsammans jobba om något inte fungerar. Det är även viktigt att som lärare se föräldrarna, vara tillgänglig/synlig när föräldrar kommer till skolan, småprata lite och få möjligheten att lära känna varandra (lärare B).

Lärare A pratar också om att lära känna varandra:

Att bygga goda relationer får man igen mycket av men man måste ha ork och tid då och inte bara ha en professionell relation (lärare A).

För att samverka och få in föräldrarna i ämnen drog lärare A igång en mattekväll vilket blev mycket positivt mottaget av föräldrarna och eftersom det blev så uppskattat bestämde lärarna att de ska ha det återkommande. Lärare B berättar att lärarna inte får säga till föräldrarna att de ska gå till politikerna med vissa frågor utan de får mer berätta hur det är i skolan och vad som brister. Hon säger:

Föräldrar är starka och de skulle kunna göra mycket i skolan. Det är värt hur mycket som helst om föräldrarna är med och stöttar sina barn i skolarbetet, oavsett om barnet har svårigheter eller inte (lärare B).

Lärare B säger att de märker väldigt tydligt på eleverna vad de har för stöd hemifrån som exempelvis om föräldern pratar *med* sina barn och inte *till*. Lärare A säger att om man ser från skolans perspektiv så handlar det om att få bra studieresultat och så tror hon inte att det var för tio år sedan:

Föräldrar måste tala om att de finns för att kunna ses som en resurs i skolan men många föräldrar förstår inte att de är en resurs och kan bidra med något. Vi upptäcker tidigt vilka föräldrar som kommer att engagera sig mycket. Det finns de föräldrar som ser sig själva som lite bättre utbildade, de samverkar inte men vill komma och tala om för lärarna vad de ska göra. Sedan finns det en del föräldrar som inte orkar samverka på grund av privata skäl (lärare A).

Lärare A tillägger att sedan hon var liten och gick i skolan så tycker hon inte att samverkan har förändrats speciellt mycket över tid:

Även lärarna på den tiden samverka nog också lika mycket. Många är nog nöjda med den samverkan som finns. Behovet är inte större och då ska man kanske låta det vara så som det är (lärare A).

Lärare B menar följande:

Det är svårt, föräldrar vill ha mer inflytande men när tillfälle ges så är det inte många som tar det (lärare B).

Föräldrar: Samverkan i praktiken

Alla föräldrarna uttrycker att det viktigaste med deras deltagande och inflytande i skolverksamheten är att vara med och stötta sina barn i deras skolgång.

F3, F4 och F6 berättar att lärarna använder sig av veckobrev för att få ut information till föräldrarna. F2 säger att lärarna får fram det de vill säga på föräldramötena och F5 menar att:

Lärarna ska kunna nå ut med den information som är viktig (förälder 5).

F4 pratar även om att lärarna bjuder in föräldrarna till att vara med i klassen och vara delaktiga på det sättet.

Lärarna vill ha kommentarer kring när man läser läxor och det kan ju vara ett sätt att samverka, att jag kan tänka kring barnens lärande. Så jag tycker att lärarna bjuder in till samverkan! (förälder 4).

Även F1 berättar att lärarna uppmuntrar och uppmanar till läxhjälp hemma.

F1 berättar också om utvecklingssamtalet som ägde rum för några månader sedan, de hade då kommit överens om vissa saker som de skulle arbeta med och i den överrenskommelsen skulle barnet, läraren och föräldrar vara delaktiga. F1 uttrycker sig följande:

En dialog där vi föräldrar fick vara med och tycka och bestämma (förälder 1).

F6 säger att lärarnas samarbete med föräldrarna består av att lärarna ringer om det är något och ber om hjälp exempelvis uppmaningar om att prata med sina barn:

Vi föräldrar kan ha inflytande på många sätt men det behövs inte (förälder 6).

Vidare säger F6 att föräldrarna har stort inflytande på politikerna att det är mer på den nivå som det behövs. En av föräldrarna säger:

Ett samarbete mellan föräldrar och lärare måste finnas för alla måste ju jobba för barnens bästa och utveckling, man blir mer som samarbetspartner. Läraren har sin kunskap och kompetens men hemifrån stöttar man upp med det som behövs (förälder 4).

F4 ser det som ett samarbete emellan skola och hem, att läraren sköter sin del, skolan, och föräldrarna sin del, som att se till att barnet äter och sover för att orka med skolan.

F4 berättar att som förälder kan det också vara lätt att skylla på skolan om vissa saker inte fungerar, att man ser det som att det är skolan som ska fostra. F3 är av den övertygelsen att en lärare måste ha vissa egenskaper med sig:

Man kan inte bli en bra lärare om man inte har alla egenskaper med sig från början (förälder 3).

Vidare säger samma förälder att lärarna nog har olika förhållningssätt beroende på hur mycket föräldrarna engagerar sig, att lärarna öppnar upp mer där det finns möjlighet att få tillbaka. F1 förväntar sig av skolan att lärarna ska se till att eleverna lär sig saker:

Som föräldrar kan vi stötta, hjälpa med läxor, social träning och uppfostra våra barn till goda medborgare. Det är viktigt att barnen ser att det är samarbete mellan föräldrar och lärare, att det föräldrarna säger stämmer och likadant åt andra hållet. Att man drar åt samma mål (förälder 1).

F1 säger också att det är viktigt att synas på skolan och att lära känna klasskompisar och lärare. F5 vill använda sitt föräldradeltagande till att hjälpa till med barnets läxor samt att barnet får en bra skolgång, utvecklas och lära sig saker och ting. F5 säger också att deras inflytande i skolans verksamhet är att stötta sitt barn.

Även F4 säger att man kan stötta sitt barn och se till att barnet får så bra inlärningsmöjligheter som möjligt och att som förälder se till att barnet gör sina läxor och stöttar upp med det som behövs:

Är det något problem så tar man kontakt med skolan och för en dialog om vad problemet är. Man vill främst som förälder vara med att påverka att barnen i den här åldern, alltså 7 år, känner sig trygga i skolan. Att de blir accepterade som den de är och att lärande är roligt, att kraven inte är så höga samt att de ska trivas (förälder 4).

F3 berättar att de barn som inte har några svårigheter får nog tyvärr ge plats åt de barn som har svårigheter och i och med det så blir det så att de föräldrar som har självgående barn inte tar lika mycket plats i samverkan. Samma förälder vill att skolan ska vara en plats att lära sig och inte bara prata och brottas med kompisarna:

Genom att som förälder hjälpa till med de sociala relationerna som också är skolans uppgift, så kan det skapas mer utrymme för lärande (förälder 3).

F2 vill använda sitt föräldradeltagande till att förebygga mobbing:

Genom att träffas efter skolan och ha roligt kan man få ett ökat förtroende för varandra vilket kan leda till att skolan blir en tryggare plats (förälder 2).

Vidare säger F2 att som förälder kan man vara med i skolan, det är bra att se hur det fungerar i verksamheten och det är även bra att visa att man finns där och bryr sig om vad barnen gör i skolan.

5.5 Mål och riktlinjer

Endast lärarna blev intervjuade inom detta område då det berör lärarens uppdrag. Båda lärarna säger att det inte finns några klara mål och riktlinjer utformade av skolpersonal och föräldrar. En av anledningarna till detta tros bero på kunskapsbrist inom ämnet. Båda lärarna säger även att direktiven kring samverkan mellan skola och hem är enligt skollag och läroplaner som att ha till exempel föräldramöten, annars finns inga speciella direktiv på skolan. Lärare A säger att:

Anledningen till det tror jag är att man har för lite kunskap. Det finns ju en hel del litteratur som är bra inom detta område och även förslag på hur man kan gå tillväga men våra skolledare vet ju inte om det här och de trycker inte på det heller. Man är väldigt gammeldags kring tänket samverkan (lärare A).

Samma lärare berättar att gruppen som hon och tre arbetskamrater startade på skolan skulle arbeta kring samverkan mellan skola och hem. Hon hade velat se att de kunde provat att bjuda in föräldrar som var intresserade av att komma och diskutera denna fråga för att se hur många föräldrar som skulle kunna tycka detta var intressant. Utifrån detta, menar hon, hade riktlinjer kring samverkan på skolan kunnat göras. Vidare säger lärare A:

Vi kom aldrig någonstans för det var inte så jätte stort intresse här på skolan och vår grupp förstod nog inte heller riktigt vad vi ville och kunde få ut av arbetet kring samverkan. Jag hade läst mer om detta än de andra och det blir väldigt platt när man utgår från samverkan och det man redan har och inte försöker hitta på någon ny typ av samverkan. Rektorn här på skolan är också långt bakom oss i tankar kring samverkan (lärare A).

Lärare B menar att de inte skrivit om några av de målen kring samverkan mellan skola och hem som finns i lärarens uppdrag utan att hon personligen utgår ifrån eleverna och att tillsammans med dem och deras föräldrar försöka göra det som är bäst för dem. Hon säger att:

Vi har önskat att ett mål ska vara att ha fler föreläsningar eller gemensamma föräldramöten utifrån föräldrarnas önskemål (lärare A).

Båda lärarna anser att det skulle vara bra om skolan gemensamt med hemmen kunde skapa riktlinjer kring hur samarbetet mellan föräldrar och lärare bör se ut. Detta för att möjliggöra ett samarbete där båda parter vet vad de kan sträva efter och få ut av samverkan. I följande kapitel diskuterar och reflekterar vi över vårt resultat i förhållande till tidigare forskning och till våra egna erfarenheter från/av skolan.

5.6 Sammanfattning

Vi kommer nedan att ge en kort sammanfattning för att synliggöra våra forskningsfrågor i förhållande till vårt resultat.

Hur framträder ansvarsfördelningen mellan lärarna och föräldrarna i skolan när det kommer till föräldradeltagande?

Ansvar för den första kontakten mellan skola och hem bör ligga på skolan. I de flesta kontaktformer som vi valt att ta med, till exempel föräldramöten och utvecklingssamtal, ligger det grundläggande ansvaret för att öppna för samverkan på lärarna.

Det är viktigt att tidigt bygga relationer mellan skola och hem. Det är lärarnas ansvar att se till att föräldrarnas första möte med skolan bidrar till ett förtroende och en tillit mellan båda parter. Därför kan lärarna dra nytta och använda sig av olika kontaktformer för att inleda detta samarbete mellan lärare och föräldrar. Vikten av samverkan mellan skola och hem för barnens kunskapsutveckling, trivsel och skolsituation är något som även betonas i Lpo 94. Dock ligger inte allt ansvar hos lärarna utan föräldrarna har även en viktig roll i detta. När lärarna öppnar för samverkan bör föräldrarna förhålla sig intresserade av att bibehålla samarbetet då båda parter bör sträva mot samma mål, att det ska gynna barnens lärande och utveckling. Detta kan de göra genom besök i skolan och att delta på föräldramöten och utvecklingssamtal vilket visar på ett engagemang och intresse för sitt barns skolgång.

Vilka nackdelar och fördelar betonar lärare och föräldrar med samverkan mellan skola och hem?

Fördelarna med ett gott samarbete mellan skola och hem anser både föräldrar och lärare som många. Det alla parter är eniga om är att ett gott samarbete mellan skola och hem är viktigt för att stödja barnets kunskapsutveckling. Ett ökat förtroende och en trygghet byggs upp i relationer där alla tar sitt personliga ansvar och ser till att sträva mot samma mål som i detta fall är det som gynnar barnen bäst. Nackdelen med samverkan är de svårigheter som kan uppstå i samarbetet.

Det kan vara svårt att veta var gränsen går mellan vem som är professionell på vad, att man inte "klampar in" på någon annans område. En annan nackdel är att få tiden att räcka till. Att samverka kräver mycket tid och engagemang och det kan vara svårt att motivera detta hos både lärare och föräldrar.

6 Diskussion

Vi har för avsikt att i detta kapitel diskutera vårt resultat av intervjuerna och försökt göra en koppling till tidigare forskning som presenteras i bakgrundskapitlet. Avsnitten i följande kapitel har vi delat upp i de teman som vi tidigare nämnt och som presenterades i resultatdelen. Forskningsfrågorna ligger till grund för indelningen av våra teman och denna disposition har vi valt för att det ska vara enklare för läsaren att följa med i diskussionen. Som vi tidigare skrivit så är syftet med uppsatsen att få en inblick i föräldrars och lärares uppfattning om samverkan mellan skola och hem. Vi kommer även att diskutera resultatet utifrån tre principer, brukar- och partnerskapsprincipen och isärhållandets princip.

6.1 Form och innehåll i skolans verksamhet

Det finns olika former av samverkan (som tidigare nämnts i bakgrundskapitlet) för olika situationer. Tre av samverkansformerna i skolan som nämns av samtliga informanter är föräldramöte, utvecklingssamtal och mailkontakt. Erikson (2009) säger att föräldramötet är den mest förekommande formen av samverkan mellan skola och hem och vi tror att en av anledningarna till detta kan vara att det är ofrånkomligt. Både lärare och föräldrar berättar att föräldramötet främst är ett informationstillfälle om vad som händer och sker i skolverksamheten. Dock vill båda lärarna att detta även ska vara ett tillfälle som öppnar för diskussion. Här kan vi dra paralleller till vad Flising m.fl (1996) säger om hur viktigt det är att föräldrar tar del av information som ges inför föräldramötet då detta kan bidra till ett bättre utgångsläge för fortsatt samverkan mellan skola och hem.

Vi är av samma åsikt som lärare A och lärare B angående att föräldramötet bör ses mer som ett diskussionsforum och inte bara ett informationstillfälle, detta för att skapa utrymme för en tvåvägskommunikation. Flising m.fl (1996) menar att det är av stor betydelse för barnens lärande och utveckling att kommunikation och samarbete mellan lärare och föräldrar fungerar. Detta är även något som går att läsa i Lpo 94 men även något som vi kan koppla till partnerskapsprincipen där man betonar vikten av ett nära samarbete mellan skola och hem. Föräldramötet kan vara det första riktiga mötet mellan skola och hem och därför är det viktigt att man börjar bygga relationer redan här.

När det kommer till utvecklingssamtal så berättar båda lärarna att de framför allt tar upp kunskapsmål och elevens sociala förmågor, detta är något majoriteten av föräldrar instämmer i. Om vi ser till våra tidigare erfarenheter av utvecklingssamtal från vår egen skoltid så kan vi se en stor förändring inom detta område. När vi gick på utvecklingssamtal så talade läraren främst till föräldrarna och samtalen handlade mest om kunskaper och vad man kunde förbättra. Enligt Buckhöj-Lago (2000) så är syftet med dagens utvecklingssamtal att alla parter, lärare, elever och föräldrar, ska samarbeta och Flising m.fl. (1996) säger att utvecklingssamtalen även ska innefatta ett helhetsperspektiv av elevens skolsituation. Föräldrarna som vi intervjuade var av den uppfattningen att dagens utvecklingssamtal innebär ett större samarbete mellan skola och hem och detta är enligt oss en positiv utveckling, att även eleven och föräldrarna inkluderas i samtalen. Att alla parter talar med varandra och inte att läraren talar till föräldrarna om deras barn. Görel Fred (2005) hävdar att om läraren visar sig förstående och är lyhörd inför föräldrar så kan detta stärka relationen mellan skola och hem. Här ser vi likheter med partnerskapsprincipen där föräldrar och lärare bör se varandra som samarbetspartners i strävan efter att stödja barnens lärande i skolan.

Enligt föräldrarna får de veckobrev, samma dag varje vecka, med information om hur veckan har sett ut och hur veckan därpå kommer att se ut. Föräldrarna får själva välja om de vill ha veckobreven via mail eller i pappersform. På detta vis kan man skapa en större möjlighet för föräldrar att lättare ta del av den information som ges då det skapas kontinuitet (Flising m.fl. 1996). Dock anser lärare B att de märker när de talar med barnen att föräldrarna inte alltid tar del av det som skrivs i veckobreven. Detta tror vi kan bero på att intresset för skolan hos vissa föräldrar är lägre än hos andra och att en sannolik anledning till detta kan vara egna dåliga skolerfarenheter.

En annan aspekt av det hela kan förmodligen vara att man som förälder inte känner att tiden alla gånger räcker till och man prioriterar annat än att läsa de mail man får från skolan. Lärare B nämner även hon att hon tror att problemet med oläst information kan bero på dagens samhälle, föräldrar arbetar mycket och detta är bara ännu en till ”sak” som måste göras. Mailkontakten nämner samtliga informanter som en uppskattad kontaktform och detta är även något Flising m.fl.(1996) betonar. Detta är en bra kontaktform med tanke på hur dagens samhälle ser ut där många människor befinner sig ute på Internet både på arbetet, fritiden och i hemmet.

Dock kan vi tycka att man någonstans på vägen har tappat mycket av den mer personliga kontakten som ett telefonsamtal kan ge men här nämner några av informanterna att detta oftare sker när något problem uppstått. Lärarna berättar även att föräldrarna kan maila om allt mellan himmel och jord, som de uttryckte sig, vilket vi ställer oss frågande till om det verkligen är nödvändigt alla gånger. Ställer detta högre krav på lärare att oftare vara tillgänglig? Borde inte skolan rimligtvis då också kunna ställa högre krav på föräldrarna? Några av de som intervjuades anser att många familjer lever stressade liv med ett fullspäckat schema och att detta kan bidra till att man inte anser sig "ha tid" att samverka.

Lärare A uttrycker att samverkan mellan skola och hem är ett givande och tagande. Alla föräldrar anser att besök i skolan är bra men att det kan vara svårt att få tiden att räcka till i en redan så stressig vardag. Dock är vi av den uppfattningen att det även bero på det som benämns som isärhållandets princip, att föräldrarna anser att skolan och hemmen har olika roller och uppgifter. Skolan är professionell inom sitt område och hemmen tar hand om de uppgifter som tillhör dem. Lärare B hävdar här att hon önskar att fler föräldrar kunde ta sig tid att komma till skolan men att hon även förstår om deras arbete inte tillåter det. Vi är av den uppfattningen att elever påverkas i en positiv bemärkning av att föräldrar visar att de är engagerade i sina barns liv vilket även förespråkas i partnerskapsprincipen.

Eftersom skolan är en tämligen stor del av barnens vardag, så är det betydelsefullt att föräldrarna kommer och besöker dem för att få en större inblick i barnens skolgång. Lindell och Hartikainen (2001) säger att det är viktigt att föräldrar även syns och inte bara samtalas om i olika skolsituationer. Kan det vara så att föräldrar helt enkelt inte är "tillräckligt" intresserade av sina barns skolgång att de skyller sin fysiska frånvaro i skolan på tidsbrist? Om detta är fallet tror vi att en anledning kan vara att man har förtroende för skolan och lämnar över ansvaret kring barnens skolgång till de som anses vara de professionella inom detta område. En annan aspekt kan vara att intresset inte är större på grund av brister i kunskap om samverkans betydelse mellan skola och hem.

Föräldraråd nämns av båda lärarna och av ett fåtal föräldrar men ingen av föräldrarna har tidigare erfarenhet däriifrån. Lärare A anser att detta inte är en samverkansform och orsaken till detta är enligt henne att föräldrar medverkar för att de känner sig tvingade.

När de sedan, enligt samma lärare, ska diskutera i föräldraråden så talar enskild förälder troligtvis bara om det som rör dem själva och i förhållande till detta kan vi dra paralleller till den problematik man finner med brukarstyrelser att de kan vara baserade på ett egenintresse. I Myndigheten för skolutveckling (2007) går det att läsa att föräldrar får ett ökat inflytande bland annat i föräldraråd och att det i sin tur bidrar till ett partnerskap mellan skola och hem. Vi är av den uppfattningen att föräldrar kanske inte har tillräcklig kunskap om vad de egentligen kan vara med och påverka i föräldraråden och vad det kan ha för betydelse för just deras barn. För så länge man kanske inte ser en viss egen vinning i samverkan så kanske det är svårt att engagera sig och finna tid för att samverka.

Lärare A och några av föräldrarna nämner ämnesträffar och det är ett initiativ från lärare A i ett försök att få föräldrar att engagera sig mer kring barnens skolgång rent kunskapsmässigt vilket även förespråkas i partnerskapsprincipen. I förhållande till vad läraren anser så kan vi se här att även föräldrarna ser detta som något positivt. Detta för att föräldrarna ska få en bättre kännedom om hur deras barns undervisning ser ut och hur man arbetar inom de olika ämnena idag jämfört med när de gick i skolan.

6.2 Möjligheter och svårigheter

Lärare A talar om att svårigheter i samverkan kan ligga i att det är svårt att veta var gränsen går när det kommer till vem som är professionell på vad. Hon menar att både som förälder och som lärare kan det vara svårt att vara tillåtande mot varandra när någon kommer och ”klampar in på” det som man själv anser att man vet mest om. Här kan man se drag av isärhållandets princip där man behåller ett avstånd mellan skola och hem eftersom lärare och föräldrar har olika roller och uppgifter. Balansgången här mellan kan vara svår och enligt Andersson (2003) så bör parterna, föräldrar och lärare, veta vad som tillhör deras ”område”. Erikson (2004) menar att om barn ska kunna utvecklas till kritiskt tänkande och självständiga individer, som de enligt läroplanen har rätt till, kan inte gränserna mellan skola och hem helt raderas ut. Den ena parten får inte ta över den andres roll då detta kan leda till ett tillbakadragande från det ena eller andra hållet.

Kan det vara så att både lärare och föräldrar har svårigheter att öppna för samverkan för att de har svårt att särskilja på vem som har vilken roll?

Vi tror om man har svårigheter själv att se var linjen går mellan vem som är professionell på vad, så håller man sig kanske på sin kant för att det är bekvämast så. I likhet med vad lärare A säger så tror vi att detta kan bero på att man som både lärare och förälder hellre håller sig på sin kant för att om man börjar ställa krav på varandra så kan det bidra till att samverkan blir för tidskrävande och ”jobbigt”. En av svårigheterna med samverkan enligt lärare B kan vara om skolan inte har de resurser som krävs för att stötta en elev, då kan det enligt henne vara svårt att bemöta föräldrar och barn med det.

Två av föräldrarna menar också att en svårighet kan ligga i att man inte är överrens om hur situationen ska hanteras. Om vi ser detta utifrån isärhållandets princip så bör de olika kunskaperna från skola och hem värdesättas annorlunda då strävan är att man arbetar mot samma mål. Detta tror vi kan leda till ett försvårat samarbete mellan skola och hem då man som förälder i ren frustration kan känna att ingen lyssnar eller förstår. Här är det som Andersson (2003) även uttrycker viktigt med en enkel och ärlig kommunikation parterna mellan. Det är av stor betydelse att tidigt bygga förtroendefulla relationer mellan skola och hem då detta är en förutsättning för att kunna kommunicera med varandra.

Wennerholm Juslin och Bremberg (2005) talar om att det visar sig i många texter att kommunikation ofta uppstår när ett problem redan finns. Kan detta bero på att lärare inte byggt upp tidiga betydelsefulla relationer med hemmen? Att det är därför som kommunikation ”saknas” innan eventuella problem uppstår? Bouakaz (2007) hävdar att lärarna inte är intresserade av ett samarbete med föräldrarna så länge allt flyter på som det ska. En av lärarna och en förälder menar att det kan vara svårt att få föräldrar att se att skolan består av en grupp barn och inte endast just deras barn. Isärhållandets princip belyser detta fenomen, att föräldrar utgår från sitt eget barns bästa men att lärarens arbete går ut på att se till att alla barn utvecklas. Därför är det viktigt att kommunicera med föräldrarna och försöka skapa en förståelse för att om hela gruppen mår bra så gynnar det även deras barn.

Tidsaspekten i förhållande till samverkan tas upp av lärare A. Hon menar att det i slutändan av hennes arbete är värt att avsätta tid för samverkan och detta talar även Bouakaz (2007) om. Författaren anser att föräldrasamverkan borde vara en organisatorisk fråga och som bör ges utrymme och tid på schemat. Författaren hävdar även att det borde finnas de på skolan som har i uppdrag att medvetet arbeta med samverkan.

Här kan vi dra paralleller till vad lärare A berättar om den grupp lärare som startades på skolan för att arbeta kring samverkansfrågor. Detta ”rann dock ut i sanden” vilket hon tror beror på kunskapsbrist. Vi med lärare A tycker att detta hade kunnat vara ett bra tillfälle att få större insikter och kunskaper om föräldrasamverkan vilket i sin tur troligtvis hade kunnat leda till nya former av samverkan på skolan. Ett fåtal av föräldrarna anser att dåliga skolerfarenheter kan ligga bakom samverkanssvårigheter. I likhet med Bouakaz (2007) så säger han att ett hinder i samverkan kan vara just föräldrars negativa attityder till skolan.

Två av föräldrarna säger att det kan vara svårt att veta vad man får säga och till vem och att detta beror på sekretessen. Dock förstår de att den måste finnas men att den ibland kan försvåra samarbetet. Vi tror att detta kan ha att göra med deras personliga erfarenheter av att deras barn nyligen gått från förskolan till skolan och att föräldrarna i fråga haft hinder i samverkan mellan förskolepersonal och lärare. När lärarna talar om vilka möjligheter som finns för samarbete mellan skola och hem så anser de båda att dessa är många men att det ligger till en början hos skolpersonalen att bjuda in till samverkan. Redan 1961 går det att läsa i SOU att samverkan mellan skola och hem förutsätter en större kännedom och förståelse för varandra och att det grundläggande ansvaret främst ligger på skolan.

Samtliga föräldrar berättar att även de tycker att det finns gott om möjligheter till samverkan men två av dem menar att det är ett aktivt val för varje individ att ta. Möjligheterna att aktivt delta i barnens skolgång kan enligt föräldrarna vara att visa sitt engagemang genom att hjälpa barnen med läxorna. Enligt Wennerholm Juslin och Bremberg (2005) så påverkas elevers studieresultat positivt av att föräldrar engagerar sig i skolan. Detta sätt att försöka få föräldrar att engagera sig mer i barnens skolgång är enligt oss förmodligen inte något ”nytänk”. Om man ser till vad Johansson och Wahlberg (1993) säger om att en del lärare redan för 150 år sedan ville att hemmen skulle kunna vara med att diskutera innehållet i undervisningen men att föräldrarnas okunnighet försvårade samarbetet.

Vi kan tycka att föräldrar idag borde ha större kunskaper än då för att kunna vara med och samverka kring innehållet i undervisningen eftersom nästan alla idag har kunskaper och erfarenheter från skolans värld. Om vi problematiserar detta ställer vi oss frågande till varför inte fler föräldrar är mer aktiva i samarbetet kring undervisningsformerna?

Kan det vara möjligt att detta fenomen beror på att från och med det att skolan blev obligatorisk i Sverige så har många människor hållit isär skolans värld från hemmen? Detta kanske ligger kvar i mångas ”tänk”, att läraren ska sköta undervisningen utan att föräldrar ska ges möjlighet att tillsammans med läraren samarbeta kring detta. Vi kan här dra kopplingar till ett tänk i isärhållandets princip, att skolan ska sköta sin del och hemmen likaså.

Om man redan, som här, i år 1 bjuder in till ämnesträffar där föräldrar och mor- och farföräldrar får vara med så ökar man möjligheterna till en ökad förståelse och en större inblick i undervisningen. Detta kan eventuellt i sin tur bidra till ett ökat intresse kring samverkansfrågor mellan skola och hem. Här kan vi dra paralleller till vad den större andelen föräldrar berättar om, att en möjlighet är att besöka skolan för att få bättre insyn och en annan kan vara att medverka i föräldraråd. Föräldrar har vetskap om dessa möjligheter men vi ställer oss frågande till varför föräldrar inte tar fler tillfällen att samverka mer med skolan och om det kan bero på tidsbrist eller brist på engagemang. Vi refererar här till Flising m.fl. (1996) som betonar att föräldrarollen kräver tid och engagemang. Antingen anser sig föräldrar att det inte behövs mer samverkan utan de är nöjda som det är men vi förmodar att detta fenomen istället har sin grund i isärhållandets princip.

6.3 Samverkan i praktiken

Lärarna talar om vikten av att se föräldrarna, att vara tillgänglig när föräldrarna kommer till skolan. Vi tror att lärare och föräldrar tidigt måste bygga upp relationer för att kunna skapa möjligheter till ett gott samarbete. Att bygga goda relationer och lära känna varandra är viktigt men samtidigt så anser de att de måste behålla sin professionalitet som isärhållandets princip tar upp. Flising m.fl (1996) menar att numer förväntas föräldrar av skolan att ta mer plats och detta kan bidra till att ansvaret för barnens skolgång kan fördelas mellan hem och skola och detta tror vi beror på att skolan håller på att gå från isärhållandets princip till partnerskapsprincipen.

Mattekvällen lärare A drog igång var inte enbart ett försök att försöka få med föräldrar i barnens skolgång rent inlärningsmässigt utan även ett försök att bygga goda relationer mellan skola och hem. I Skolöverstyrelsen (1984) står det att om föräldrar och skolpersonal försöker bygga upp en närmare kontakt och gemenskap så kan det leda till ett ökat förtroende och trygghet för alla inblandade parter.

Vi är själva medvetna om hur viktigt det är med en förtroendefull kontakt med förskola/skola. Om man inte känner tillit till förskole- och/eller skolpersonal så kan det vara svårt att ta till sig det läraren säger och detta kan bidra till onödiga konflikter och missuppfattningar. För att förebygga detta så är vi av den övertygelsen att det är viktigt att tidigt bygga upp förtroendefulla relationer mellan skola och hem där kommunikation är en central del. En av lärarna talar om hur viktigt det är att tidigt berätta för föräldrarna hur viktiga de är för att de ska förstå att de kan bidra med något i skolan. Partnerskapsprincipen visar även denna på att se föräldrarna som resurser för barnens lärande vilket kan leda till en ökad kvalitet i barnens lärande.

Lärare A hävdar även att föräldrarna ska ses som resurser men att föräldrarna själva har svårt att inse det. Säljö (2000) talar om att man i samverkan delar erfarenheter, byter information med varandra och att man kommunicerar kunskaper och färdigheter. Vi anser att det är upp till läraren att öppna för möjligheter att föräldrarnas kunskap och erfarenheter ska kunna utnyttjas i skolan och sedan kunna ta tillvara på dessa i skolsammanhang. Samma lärare berättar att hon inte ser någon större förändring av samverkan mellan skola och hem sen hon gick i skolan. Föräldrarna berättar även om vikten av att skolan ska kunna nå ut med den information som är viktig. Detta gör de genom veckobrev, föräldramöten, telefonsamtal, lärarna bjuder in till klassen samt uppmanar föräldrarna att delta i barnens läsläsning. Föräldrarna berättar om olika samverkansformer beroende på vilka de haft behov av eller/och kommit i kontakt med och här ser vi drag från isärhållandets princip där lärare och föräldrar samverkar när det uppstår konflikter, detta på grund av avståndet mellan skola och hem.

En förälder menar att föräldrar med självgående barn inte tar lika mycket plats i samverkan som en förälder med barn i svårigheter. Detta tror vi kan ha att göra med som tidigare nämnts att så länge allt fungerar så är man nöjd som förälder och då anser man inte att det behövs mer samverkan. En del föräldrar pratar om vikten av att stötta och finnas för sitt barn. Vi är av den uppfattning att kanske inte alla föräldrar har den kunskap eller förståelse som krävs för att inse betydelsen av att deras visade intresse kan bidra med något positivt för deras barns kunskap - och sociala utveckling. Forskning gjord på 1980-talet visar på att man redan då uttryckte önskingar om att skolan skulle stötta föräldrar att hjälpa sina barn och att man enligt Andersson (2003) nämner samma sak, att föräldrarnas önskingar kvarstår och att ingen större förändring kring detta skett över tid. Flising m.fl. (1996) menar också att skolan heller inte automatiskt kan anta att föräldrar har den kunskap och tid som fordras för att stötta sina barn.

Vi i likhet med författarna anser att skolan ska gå in och stödja med kunskap som saknas och som lärare bör man motivera föräldrar som anser sig sakna tid. Flising m.fl. (1996) menar att i utbildningsplanerna för lärarutbildningen betonas samverkan med hemmen men att det i praktiken inte händer så mycket. Samverkansgruppen som lärare B startade på skolan i förhoppning om att ett aktivt arbete om samverkan skulle ta form avslutades innan hon kände att det egentligen börjat. Lärare B menar att de andra lärarna på skolan var nöjda med den samverkan som redan fanns men vi med henne ställer oss frågande om det egentligen grundar sig i att lärarna är rädda för att mer samverkan mellan skola och hem skulle kräva för mycket tid och energi av lärarna?

6.4 Mål och riktlinjer

Lärarna berättar att de direktiv som finns om samverkan mellan skola och hem är enligt skollag och läroplaner men att inga mål eller riktlinjer gjorts på skolan utöver detta. Dock anser lärare A att målet med hennes samverkansgrupp på skolan var att de tillsammans med föräldrar skulle kunnat skriva riktlinjer om hur samarbetet skulle kunna se ut utifrån de olika perspektiven, föräldrar och lärare. Även här ser vi likheter med partnerskapsprincipen där föräldrar och lärare bör se varandra som samarbetspartners. Dock finns inte det intresset, enligt lärare A, på skolan eller i hemmen och skolledarna trycker heller inte på om att arbeta mer med samverkansfrågor. Vi i likhet med lärare A tror att detta kan ha och göra med att man fortfarande har ett ”gammeldags tänk” kring samverkan.

Det vi kan se i styrdokumentet om samverkan idag är att det i Lpo 94 står tydligare riktlinjer om varför det är viktigt med ett samarbete mellan skola och hem. Uppskattningsvis men främst förhoppningsvis så torde detta vara ett steg i rätt riktning för att få upp ögonen för hur viktigt det är att arbeta vidare med samverkan mellan föräldrar och skola. Att gemensamt med hemmen försöka finna andra och nya sätt att arbeta med samverkan för att lättare finna tillgängssätt som kan gynna elevers lärande och sociala utveckling i skolan. I Lpo 94 går att läsa om förutsättningar för att föräldrar ska kunna vara med och påverka och ha inflytande i skola samt om att det i lärarens uppdrag ingår att samverka med föräldrarna kring elevens skolsituation. I en undersökning av Skolverket (2000) som Andersson (2004) hänvisar till har föräldrars attityder till samverkan i skolan blivit mer positiva.

Sverige är enligt henne ett land som kommit relativt långt gällande föräldrasamverkan och detta kan man se i styrdokumentet. Forskning som presenteras i uppsatsens bakgrundskapitel visar på en förändring i de styrdokument som finns idag beträffande samverkan mellan skola och hem i jämförelse med tidigare i historien. I Lpo94 lyfter man fram att läraren ska samarbeta med hemmen men att i de tidigare läroplanerna framkommer det mer om hur samarbetet bör se ut och hos vem ansvaret ligger.

7 Slutord

I det här kapitlet kommer vi att redogöra våra slutsatser från vår undersökning kring samverkan mellan skola och hem ur föräldraperspektiv och lärarperspektiv. Vidare analyserar vi vårt val av metod och slutligen redovisar vi för vad vi skulle vilja se i kommande forskning.

7.1 Summering

Utifrån de tre principer vi utgått från i vår diskussionsdel, partnerskaps – och brukarprincipen och isärhållandets princip, har vi kommit fram till att lärarna främst arbetar utifrån partnerskapsprincipen. Detta ser vi för att de strävar efter ett nära och bra samarbete mellan skola och hem och fokus ligger på lärarnas och föräldrarnas gemensamma intresse och ansvar. Till skillnad från detta kan vi dra slutsatser om att flertalet föräldrar befinner sig mer åt den isärhållandets principen. Detta på grund av att de uttrycker att skolan är professionella på sin sak och föräldrarna känner sina barn ”bäst” och därför borde ha olika uppgifter.

Genom att vi fått kunskap och inblick i lärare och föräldrars uppfattningar i ämnet samverkan mellan skola och hem så är vi av den åsikten att en del av det grundläggande arbetet kring samverkan ligger i att bygga relationer i ett tidigt stadium. Vi anser att det är viktigt att båda parter lär känna varandra om de ska kunna vara naturliga i kontakten mellan skola och hem (Flising m.fl 1996). I jämförelse med tidigare forskning så kan vi även se hur viktigt det är med en fungerande kommunikation som består av en öppen och trygg dialog mellan skola och hem (Flising m.fl 1996). Lärarna i vår undersökning menar att den första kontakten mellan skola och hem bör ligga hos dem och detta kan vi se i förhållande till annan forskning att skolan bör ansvara för den första kontakten. Generella drag i vår studie är att föräldrarna är nöjda med den samverkan som redan finns mellan skola och hem.

Dock är vi av den uppfattningen att detta beror på att de har för lite kunskap om innebörden och betydelsen av samverkan mellan skola och hem. Vi är av den uppfattningen att föräldrarna troligtvis är nöjda med det redan befintliga samarbetet. Samtidigt tror vi att om de fick mer kunskap om vad de kan bidra med i sina barns skolgång och vad det kan ge för resultat, till exempel bättre studieresultat, troligtvis kan få föräldrar att engagera sig mer. Bristen på intresse för barnens skolgång kan enligt oss även vara en bidragande orsak till att föräldrar ”inte har tid” att engagera sig.

En av lärarna uttrycker samma åsikter angående detta när hon jämför föräldrars intresse för en idrottsförening där tiden oftast finns men i skolan skyller de på sin stressiga vardag. Vi tror att det är enkelt att skylla på när det kommer till samverkan mellan skola och hem att man inte har tid men i själva verket så är man inte speciellt intresserad.

Även om ansvaret kring den första kontakten mellan skola och hem bör ligga på skolan så är det även upp till föräldrarna att visa ett intresse för sina barns skolgång för att ett samarbete ska kunna uppstå. Vi kan dra liknande slutsatser i förhållande till ett bristande intresse hos föräldrarna när det kommer till föräldraråd. Många av föräldrarna menar på att de har inflytande i föräldraråd men ingen av dem har egna erfarenheter eller kunskaper om vad föräldraråden egentligen gör. Ett intresse hos föräldrarna för att ta reda på hur de kan vara med och påverka på skolan via föräldraråden verkar inte finnas och även här tror vi att föräldrarna skyller på tidsbrist men att det i själva verket kan handla om ett bristande intresse. Vi refererar till Flising m.fl (1996) där de talar om att där föräldrar brister i kunskap kring hur de kan stötta sina barn ska skolan bistå med den kunskapen. Vi anser att detta även borde gälla samverkansfrågor och att det då är viktigt att lärare skaffar sig större kunskaper inom detta område för att kunna förmedla detta vidare till föräldrar.

7.2 Metoddiskussion

Vi anser att våra intervjuer bidragit till att vi fått en större insikt i hur samverkan kan uppfattas av en liten grupp lärare och föräldrar vilket är vårt syfte. Intervjufrågorna upplevs relevanta i förhållande till våra forskningsfrågor och intervjuernas upplägg blev som ett naturligt samtal med följdfrågor. En av anledningarna till detta är förmodligen att informanterna kände sig trygga i situationen då flertalet av intervjuer ägde rum i deras ”hemmiljö”. Om vi ska förhålla oss kritiskt till något i vår metod så anser vi att våra intervjufrågor kunde vara färre.

Även om vi gjorde en pilotstudie där vi provade om våra frågor var förståeliga och relevanta för det vi hade för avsikt att undersöka så märkte vi efter ett par intervjuer att vissa frågor gav liknande svar. Detta resulterade i vissa upprepningar i de olika teman vi använder oss av i resultat- och diskussionskapitlen. En reflektion vi gjorde under vår studie är att med tanke på det urval av föräldrar som ställde upp i vår undersökning hade vi andra uppfattningar om vad vårt resultat skulle bli. Vi trodde att de skulle ha större kunskaper i förhållande till vad samverkan innebär och/eller kan bidra med till barnens kunskapsutveckling.

Varför det inte resulterade i detta kan vi bara spekulera kring. Vi anser dock att vi fick tillräckligt med material under intervjuerna för att kunna genomföra vår studie om hur ansvarsfördelningen av samverkan uppfattades av samtliga informanter samt vilka för- och nackdelar de ansåg sig finna mellan skola och hem.

7.3 Fortsatt forskning

Vi har inom uppsatsens ram varit tvungna att begränsa vårt arbete så att den inte blev för bred men om så inte hade varit fallet så hade en kvantitativ undersökning med enkäter kunnat göras. Detta för att även få fram en mer generell uppfattning från föräldrar i en hel klass hur de uppfattar samarbetet mellan skola och hem. En annan intressant aspekt skulle vara att i fortsatt forskning om samverkan mellan skola och hem se hur samverkan på fler sätt kan användas och hur detta skulle kunna gå till i praktiken. I vår uppsats har vi utgått ifrån lärare och föräldrars perspektiv vidare skulle det vara intressant att även få elevers uppfattningar om samarbetet mellan skola och hem. Detta för att deras perspektiv skulle kunna bidra med att finna fler tillvägagångssätt i hur personal på skolan konkret kan arbeta fram olika samarbetsformer då elever är de man samverkar om.

En av de slutsatser vi kunnat dra av vår undersökning är att föräldrar inte anser sig behöva samverka mer med skolan. Medan lärare påvisar att de gärna skulle vilja ha mer föräldraengagemang kring elevernas kunskapsinläring. Här tror vi att det skulle vara intressant att forska mer kring hur man kan motivera föräldrar till att "ta sig tid" att intressera sig mer för barnens skolgång.

Att få föräldrar att förstå att detta kan leda till en bättre trivsel i skolan men främst en ökad prestation hos eleverna då de känner att mamma och pappa är intresserade och bryr sig om vad de faktiskt gör. Här kanske det också skulle kunna forskas vidare kring hur skolan kan hjälpa de föräldrar som saknar den kunskap som krävs för att stötta sina barn i skolan.

Samverkan mellan människor är viktigt för att skapa ett fungerande samhälle. Våra barn är vår framtid och skolan är deras kanske största sociala arena där de lär sig och utvecklar kontakter i möten med andra människor.

Referenser

Andersson, Bengt (2002): *Föräldrar som skolans förtrogna*. Stockholm Förlagshuset Gothia AB

Andersson, Inga (1996): *Samverkan för barn som behöver*: En handbok för lärare: Stockholm HLS

Andersson, Inga (2003): *Föräldrars möte med skolan*. IOL/Forskning nr 15. Institutionen för individ, omvärld och lärande. Lärarhögskolan i Stockholm.

Andersson, Inga (2004): *Lyssna på föräldrarna*. Om mötet mellan hem och skola. Stockholm: HLS Förlag.

Bouakaz, Laid (2007): *Parental Involvement in School: What Promotes and what Hinders Parental Involvement in an Urban School*. Malmö: Malmö Studies in Education Sciences, 30.

Buckhøj- Lago, Lena (2000): *Utvecklingssamtal – perspektiv och genomförande*. Ekelunds förlag: Solna

Dysthe, Olga (2003): *Dialog, samspel och lärande*. Lund: Studentlitteratur.

Eliasson, Annika (2006): *Kvantitativ metod från början*. Lund: Studentlitteratur

Erikson, Lars (2004): *Föräldrar och skola*. Örebro: Örebro Studies in Education 10.

Flising, Lisbeth, Fredriksson, Gunilla & Lund, Kjell (1996): *Föräldrakontakt – en bok om att skapa, behålla och utveckla ett gott föräldrasamarbete*. Stockholm: Informationsförlaget.

Fred, Görel (2005): *Handbok i föräldrasamtal*. Falun: Mareld

Johansson, Gunilla & Wahlberg Orving, Karin (1993): *Samarbete mellan hem och skola. Erfarenheter från elevers, föräldrars och lärares arbete*. Umeå universitet: Pedagogiska institutionen.

Kvale, Steinar (1997): *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Kärrby, Gunni & Flising, Lisbeth (1983): *Föräldrarna och skolan*. Stockholm: Liber utbildningsförlaget.

Larsson, Staffan (2005): *Om kvalitet i kvalitativa studier*. Nordisk pedagogik

Lindell, Björn & Hartikainen, Veikko (2001): *Var går gränsen? Värdegrunden i praktiken*. Uppsala Fortbildning AB Förlag.

Lindqvist, Gunilla (red.) (1999): *Vygotskij och skolan*. Texter ur Lev Vygotskijs pedagogisk psykologi kommenterade som historia och aktualitet. [Övers. från Vygotskij L, Pedagogitjeskaja psykologija 1996] Lund: Studentlitteratur

Lgr 62. Läroplan för grundskolan 1962. Allmän del. Skolöverstyrelsen skriftserie 60. Stockholm: SÖ-förlaget.

Lgr 69. Läroplan för grundskolan 1969. Allmän del. Stockholm: Skolöverstyrelsen och Liber Utbildningsförlaget.

Lgr 80. Läroplan för grundskolan 1980. Allmän del. Stockholm: Skolöverstyrelsen och Utbildningsförlaget.

Lpo 94. Läroplan för det obligatoriska skolväsendet. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Maltén, Arne (1998): *Kommunikation och konflikthantering: en introduktion*. Lund: Studentlitteratur

Maltén, Arne (2003): *Att undervisa - en mångfasetterad utmaning*. Lund: Studentlitteratur.

Nyberg, Magnus (2002): *Välkommen till verkligheten: en lärarintroduktion för år 1-6*. Stockholm: Förlagshuset Gothia AB.

Patel, Runa & Davidsson, Bo (2003): *Forskningsmetodikens grunder*. Studentlitteratur AB.

Repstad, Pål (2007:): *Närhet och distans. Kvalitativa metoder i samhällsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur

SFS 1985: 1100. Skollagen.

Skolöverstyrelsen (1984): *Barnen, föräldrarna och skolan*. Stockholm: Allmänna förlaget.

SOU 1961:30. Grundskolan. Betänkande avgivet av 1957 års skolberedning.
Stockholm: Ecklesiastikdepartementet.

SOU 1974:53. Skolans arbetsmiljö. Betänkande utgivet av utredningen om skolans inre arbete – SIA. Utbildningsdepartementet. Stockholm.

SOU 1980:21. Barn och vuxna. Barnomsorgsgruppens betänkande om föräldrautbildning.
Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Säljö, Roger (2000): *Lärande i praktiken - ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Prisma

Thomsson, Heléne (2002): *Reflexiva intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.

Trost, Jan (2005): *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.

Elektroniska källor

Erikson, Lars (2008): *Föräldrar och skola - olika innebörder*. I antologin *Vi lämnar till skolan det käraste vi har... Om samarbete med föräldrar - en relation som utmanar*. Myndigheten för skolutveckling: Liber. [Kan hämtas från <http://www.skolverket.se>]

Erikson, Lars (2009): *Lärares kontakter och samverkan med föräldrar*. I antologin *Vi lämnar till skolan det käraste vi har... Om samarbete med föräldrar - en relation som utmanar*. Myndigheten för skolutveckling: Liber. [Kan hämtas från <http://www.skolverket.se>]

Myndigheten för skolutveckling (2007): *Slutredovisning av regeringsuppdrag om Elev- och Föräldrainflytande*. [Kan hämtas från <http://www.skolverket.se>]

Vetenskapsrådet (2003): *Forskningsetiska principer för humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. [Kan hämtas från <http://www.vr.se>]

Wennerholm Juslin, Pia och Bremberg, Sven (2005:10): *Bättre skolprestationer med ökat föräldrainflytande*. [Kan hämtas från <http://www.fhi.se/>]

Nilsson, Agneta (2008): *Lokala styrelser– ökad demokrati eller demokratiproblem?* Intervju med forskaren Margaretha Kristoffersson. I antologin *Vi lämnar till skolan det käraste vi har... Om samarbete med föräldrar - en relation som utmanar*. Myndigheten för skolutveckling: Liber. [Kan hämtas från <http://www.skolverket.se>]

Nilsson, Agneta (2008): *Ska jag hjälpa dig med läxan? - om föräldrars stöd i skolarbetet*. I antologin *Vi lämnar till skolan det käraste vi har... Om samarbete med föräldrar - en relation som utmanar*". Myndigheten för skolutveckling: Liber. [Kan hämtas från <http://www.skolverket.se>]

Föräldraalliansen [Hämtad 2010-11-29]

<http://www.foraldralliansen.nu/teman/foraldrainflytande2.html>

BILAGA 1

Hej!

Vi heter Belinda Andersson och Caroline Larsson och går sista terminen på Lärarprogrammet vid Örebro Universitet.

Vi ska just börja skriva vår C- uppsats om samverkan mellan hem och skola i år 1 och detta tänkte vi göra dels ur ett föräldraperspektiv och dels ur ett lärarperspektiv.

Det är av stor betydelse för oss att få ta del av ditt perspektiv angående hur du ser på just samverkan hem och skola. För att vi ska få möjlighet att ta del av dina erfarenheter så skulle vi vilja intervjua dig. Antalet vi kommer att intervjua är ca 6 föräldrar, blandat män och kvinnor.

Ditt deltagande är frivilligt och du kan när helst du vill avbryta din medverkan i studien.

Platsen för intervjuerna kommer troligtvis äga rum på skolan om inte ni önskar något annat och detta kommer att ske under vecka 43.

Intervjuerna kommer att vara korta, 15-30 minuter och de kommer att bandas. Valda delar av intervjuerna kommer sedan att bli en del av resultatet i vår c- uppsats och kommer inte att användas i andra sammanhang. Efter all användning av de bandande inspelningarna av intervjuerna så kommer de att förstöras. Namnet på skolan eller den stadsdel skolan ligger i och inte heller ditt namn kommer att framgå i den färdiga uppsatsen.

Önskar du ta del av det slutliga resultatet skickar vi gärna över ett exemplar av vår färdiga c- uppsats till dig.

Vi hoppas på din medverkan för att vi ska kunna genomföra vår studie.

Kontakta oss gärna om ni har frågor.

Kontaktuppgifter:

Belinda tele: XXX

E-post: XXX

Caroline tele: XXX

E-post: XXX

BILAGA 2

Intervjufrågor till lärare

I. Form och innehåll

1. Vilka former av samverkan mellan hem och skola finns på skolan?
2. Vad samverkar man om? Hur ser innehållet ut?
3. Anser du att innehållet bör inrymma något mer? I så fall, vad?

II. Mål och riktlinjer

4. Finns det några direktiv angående samverkan här på skolan? I så fall, vilka?
5. Vilka mål finns på skolan angående samverkan hem och skola?

III. Möjligheter och svårigheter

6. Vad kan det finnas för svårigheter med samverkan?
7. Vilka möjligheter finns det för ett aktivt föräldradeltagande?

IV. Samverkan i praktiken

8. Hur arbetar du för att samarbeta med föräldrarna?
9. Vad vill du använda föräldradeltagandet till? Vad är syftet?
10. På vilka sätt har föräldrarna inflytande i verksamheten?

BILAGA 3

Intervjufrågor till föräldrar

I. Form och innehåll

1. Vilka former av samverkan mellan hem och skola finns på skolan?
2. Vad samverkar man om? Hur ser innehållet ut?
3. Anser du att innehållet bör inrymma något mer? I så fall, vad?

II. Möjligheter och svårigheter

4. Vad kan det finnas för svårigheter med samverkan?
5. Vilka möjligheter finns det för ett aktivt föräldradeltagande?

III. Samverkan i praktiken

6. Hur arbetar lärarna för att aktivt samarbeta med föräldrarna?
7. Vad vill du använda föräldradeltagandet till? Vad är syftet?
8. På vilket sätt har ni inflytande i verksamheten?